

JAARVERSLAG
VOOR DE
WETGEVENDE
KAMERS

2003

hoe op bestaande funderingen verder wordt gebouwd.

Voor u ligt het tweede jaarverslag van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle over het werkingjaar 2003, samengesteld ten behoeve van de Wetgevende Kamers, in uitvoering van artikel 26 van de wet op het Agentschap.

Dit verslag heeft dezelfde structuur meegekregen als het vorige. Wij hebben getracht een vlot leesbaar document samen te stellen dat de geïnteresseerde lezer informatie geeft over de wijze waarop het Agentschap zich in 2003 van zijn taak heeft gekweten. Het verslag wil echter ook inzicht verschaffen in de veelvuldige, complexe en delicate opdrachten die het Agentschap vervult. Het wil een beschrijving geven van zijn eigen 'bestuurlijk biotoop' waarin het Agentschap als pril overheidsorganisme tracht uit te groeien tot een gevestigde instelling. Dit jaarverslag is opgevat als een autonoom document, met voldoende informatie om bevattelijk te zijn, zonder onverteerbaar te worden.

2003 was het jaar van de wet op de kernuitstap, van het aantreden van een nieuwe regering, van een nieuwe toezichthoudende minister, van gedachtewisselingen tussen het Agentschap en de erkende controle-instellingen over hun toekomstige samenwerking, van de uitbreiding van de wettelijke opdrachten van het Agentschap naar de fysieke beveiliging van de kernmaterialen en -installaties, ... Kortom, voldoende stof voor een gedegen jaarverslag.

In de loop van 2003 kwam er een einde aan het mandaat van 3 bestuurders *van het eerste uur* die zes jaar eerder bereid waren gevonden om de zware taak op zich te nemen het Agentschap organisatorisch 'uit de grond te stampen'. Wij grijpen dit voorwoord aan om deze bestuursleden, waaronder de heer Pierre Reynders in zijn functie van voorzitter, te danken voor hun inzet bij de opstart van het Agentschap. De nieuwe raad van bestuur, de directie en het voltallige personeel kunnen hen verzekeren dat de uitbouw van het Agentschap verder wordt gezet op de door hen gelegde funderingen.

Het Agentschap is zich immers bewust van de hoog gespannen verwachtingen die de 'stakeholders' koesteren in de resultaten van zijn werking en het wenst het in haar gestelde vertrouwen in te lossen.

Jean-Paul Samain
Directeur-generaal

Tom Vanden Borre
Voorzitter

Mission statement

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle zal, als bevoegde onafhankelijke overheid,

zorgen

voor het naleven en het verbeteren van de regelgeving betreffende de bescherming van de bevolking, de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen.

Daarvoor zal het Agentschap:

- een equipe van bevoegde deskundigen uitbouwen en in stand houden, de beschikbare middelen efficiënt aanwenden met het oog op het doeltreffend realiseren van zijn doelstellingen
- een controle uitvoeren, vanaf de initiële exploitatievoorwaarden tot de ontmanteling, met inbegrip van de regelmatige inspecties, op alle menselijke activiteiten, die kunnen leiden tot een stijging van de blootstelling van de bevolking en de werknemers aan de ioniserende stralingen
- een doeltreffend radiologisch toezicht op het grondgebied uitoefenen
- zijn competentie ter beschikking stellen voor noodgevallen
- het onderzoek en de ontwikkeling aansporen en coördineren, het reglementaire gebied inbegrepen
- de wetgever de reglementaire wijzigingen voorstellen die het noodzakelijk acht gezien de wetenschappelijke en sociaal-economische evolutie

Last but not least, zal het werken in een geest van overleg en dialoog met alle betrokkenen en er ten allen tijde naar streven om een neutrale, objectieve en evenwichtige informatie te verstrekken.

**welk, wat, wie, hoe?
en waar het antwoord zich bevindt.**

	pagina
Welke waarden het Agentschap nastreeft	6
Wat de kerntaken van het Agentschap zijn	8
Hoe de regelgeving evolueerde in 2003	8
Hoe de ontplooiing van het Agentschap in 2003 werd voortgezet	13
Welk statuut het Agentschap heeft	17
Hoe het Agentschap wordt bestuurd	17
Hoe de Wetenschappelijke Raad is samengesteld	19
Hoe het Agentschap wordt gefinancierd	21
Hoe het Agentschap is georganiseerd	23
Welke markante feiten zich voordeden in 2003	24
Wat het Agentschap in 2003 presteerde	
• als vergunningsverlenende overheid	25
• als controlerende overheid	38
• als informerende overheid	48
Welke internationale contacten het Agentschap onderhoudt	49
Wie in het Agentschap het werk verzet	53
Wat de financiële resultaten van het Agentschap zijn	54

Welke waarden het Agentschap nastreeft.

Ten dienste van de samenleving

Het Agentschap wil, in een geest van dienstverlening aan de bevolking, zijn steentje bijdragen tot een gezond leefmilieu en een veilige wereld. Als openbare instelling is het Agentschap verantwoording verschuldigd over de uitvoering van zijn openbare opdracht en over de besteding van de haar ter beschikking gestelde middelen.

Absolute voorrang aan de bescherming van de bevolking

Zoals gewenst door de wetgever en overeenkomstig de verwachtingen van de samenleving zal het Agentschap voorrang verlenen aan de bescherming van de volksgezondheid, aan veiligheid en beveiliging, en aan de ontwikkeling van doelmatige instrumenten inzake stralingsbescherming. Het moet gevoelig zijn voor politieke, economische of financiële aspecten, maar in de standpunten die het Agentschap zal innemen zullen overwegingen inzake volksgezondheid, beveiliging, veiligheid en bescherming van het leefmilieu altijd de voorrang krijgen en duidelijk merkbaar zijn.

Aanpak van "burger van de wereld"

Alhoewel de voornaamste opdracht van het Agentschap zich toespitst op de bescherming van de Belgische bevolking, zal het zich eveneens actief bezighouden, met het leefmilieu en de gezondheid van andere bevolkingsgroepen en van de komende generaties (afvalproblemen) in het vooruitzicht van een duurzame ontwikkeling. In dezelfde geest en in de context van de globalisering zal het Agentschap er tevens over waken dat naar een internationale harmonisatie gestreefd wordt.

Onafhankelijkheid

Zich bewust zijnde van zijn verantwoordelijkheid tegenover de samenleving, van de op het spel staande belangen en van de potentiële druk, en in de geest gewild door de wetgever, zal het Agentschap zorgvuldig alle situaties vermijden die zijn onafhankelijkheid of die van zijn personeelsleden kunnen aantasten in de uitvoering van zijn of hun opdrachten inzake stralingsbescherming, veiligheid of beveiliging. Het naleven van deze onafhankelijkheid alsook de wettelijke verplichting om neutrale en objectieve informatie te verstrekken, vormen echter een uitdaging op zich. Het Agentschap beseft dat het deze principes alleen kan verwezenlijken via de praktijk van vallen en opstaan en door zichzelf voortdurend in vraag te stellen.

Doelmatig en doeltreffend

Het Agentschap zal zich zodanig organiseren dat zijn werking en zijn verwezenlijkingen getoetst kunnen worden aan de doelstellingen van voortdurende kwaliteitsverbetering.

Nauwkeurigheid en wetenschappelijke competentie

Het Agentschap zal de voorwaarden creëren die gunstig zijn voor het behoud en de bestendige ontwikkeling van de competentie van zijn personeelsleden en zal een klimaat van accuraat en uitmuntend werken bevorderen.

Transparantie

Zonder te ontkennen dat sommige situaties een zekere terughoudendheid vereisen en met respect voor het wettelijke kader, geeft het Agentschap duidelijk de voorkeur aan de verspreiding van neutrale en objectieve informatie. Transparantie vormt de voorwaarde voor de maatschappelijke geloofwaardigheid van het Agentschap.

Overleg

De "gemeenschap der regelgevers" inzake stralingsbescherming en nucleaire veiligheid is er zich meer en meer van bewust dat het noodzakelijk is om de "belanghebbende partijen" (of deelnemende actoren) terdege te betrekken. Het Agentschap geeft daarom de voorkeur aan een politiek van overleg met de vertegenwoordigers van alle betrokken groepen.

Bevordering van de individuele en collectieve ethische reflexie

Het Agentschap zal discussiefora inrichten om de ethische problemen die voortspruiten uit de uitvoering van zijn opdracht bespreekbaar te maken. Uit de resultaten van deze ontmoetingen zal lering worden getrokken voor de toekomst, meer bepaald met betrekking tot de houding die moet worden aangenomen in bepaalde situaties en bij voorhanden zijnde problemen, en de oplossingen die een uitweg kunnen bieden. Het Agentschap zal voorwaarden creëren die de uitwerking bevorderen van een aangepaste ethische code, gesteund op een ruim overleg met het personeel.

wat de kerntaken van het Agentschap zijn.

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle werd door de wetgever opgericht als een *onafhankelijke veiligheidsautoriteit*, die met het nodige gezag en met de vereiste deskundigheid toeziet op het veilige verloop van alle werkzaamheden waar met radioactieve stoffen of met ioniserende straling wordt omgesprongen. De veilige uitbating van de kerncentrales vormt hier ongetwijfeld de blikvanger, hoewel dit niet de hoofdactiviteit is van het Agentschap. Bij de realisatie van de opdrachten en verantwoordelijkheden van het Agentschap staat de bescherming van de bevolking, van de werkers en van het leefmilieu tegen de nucleaire en radiologische risico's centraal. Hoe het Agentschap zijn missie opvat en welke waarden het daarbij centraal stelt, wordt elders in dit verslag toegelicht.

Het Agentschap heeft op 1 september 2001, na een lange aanloopperiode, zijn bevoegdheden opgenomen. Het verleent sindsdien op autonome wijze vergunningen of adviseert zijn toezichthoudende minister bij de toekenning ervan. Het controleert de naleving van de vergunningsvoorwaarden via inspecties en het superviseert de controles die erkende instellingen in zijn opdracht uitvoeren in de vergunde installaties.

Daarnaast hecht het Agentschap veel belang aan de ontwikkeling van zijn diverse 'waakzaamheidsfuncties', hetzij zijn capaciteit om adequaat te reageren op elke evolutie of gebeurtenis die een eventuele dreiging inhoudt, vraagt om een veiligheidsbeoordeling, gevolgd door preventieve of curatieve maatregelen. In dit kader wil het Agentschap zich uitbouwen tot een onafhankelijk kennis- en expertisecentrum inzake nucleaire veiligheid en stralingsbescherming dat ter beschikking staat van de beleidsverantwoordelijken, de uitbaters van nucleaire installaties én de bevolking. Het wil een operationele organisatie zijn die de radioactiviteit in de leefomgeving permanent opvolgt, die op ieder ogenblik paraat staat om eventuele noodsituaties het hoofd te bieden en die malafide praktijken met radioactieve materialen of nucleaire technologie in een vroeg stadium kan opsporen.

hoe de regelgeving evolueerde in 2003.

EVOLUTIE VAN DE NATIONALE REGELGEVING

Sinds 1 september 2001 is er een einde gekomen aan de regeerperiode van de wet van 29 maart 1958 en het koninklijk besluit van 28 februari 1963 (ARBIS-1963), die samen gedurende bijna 40 jaar de nucleaire activiteiten in ons land in goede reglementaire banen hebben geleid. Tegelijkertijd werden ook de *Dienst voor de Bescherming tegen Ioniserende Stralingen* (DBIS) en de *Dienst voor de Technische Veiligheid van de Kerninstallaties* (DTVKI) definitief op non-actief gezet.

Hun rol in het regelgevend landschap wordt sindsdien overgenomen door een nieuw 'koppel' bestaande uit enerzijds de *wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming*

van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortspuitende gevaren en betreffende het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle en anderzijds het koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende het Algemeen Reglement op de Bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de Ioniserende Stralingen (ARBIS-2001). De teksten zijn terug te vinden op de website van het Agentschap. We wensen hieronder de belangrijkste wijzigingen aan te geven die de regelgeving in de loop van 2003 heeft ondergaan.

Tijdens de verslagperiode kwamen twee belangrijke wetten tot stand die bepalend zullen zijn voor de toekomst van de nucleaire elektriciteitsproductie in ons land. De wetgever heeft overigens in beide wetten een belangrijke rol voorbehouden aan het Agentschap.

Vooreerst is er de *wet van 31 januari 2003 op de geleidelijke uitstap uit de kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie* (BS 28 februari 2003), die de wet op het Agentschap zodanig heeft gewijzigd dat het in de toekomst onmogelijk is geworden om nog vergunningen voor de bouw van nieuwe kerncentrales te verlenen. De geldigheidsduur van de vergunningen voor de bestaande kerncentrales werd bovendien beperkt tot 40 jaar. De directeur-generaal van het Agentschap werd op 23 oktober 2002 door de bevoegde Commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers gehoord. Het Parlement verlangt vanwege het Agentschap dat het de implicaties van de gedwongen sluiting van de bestaande nucleaire centrales aandachtig opvolgt vanuit veiligheidsoverwegingen. Het Agentschap zal de wetgever met raad en daad bijstaan bij de realisatie van zijn politieke aspiraties, zowel wat betreft de sluiting van de kerncentrales na hun 40 jarige uitbating in uitvoering van de wet, als wat betreft de eventuele voortzetting van de uitbating na deze periode in uitvoering van de overmachtsclausule voorzien in diezelfde wet. Het Agentschap heeft in zijn memorandum aan de formateur reeds enkele praktische bedenkingen bij deze wet geformuleerd (zie kader).

Daarnaast heeft de *wet van 11 april 2003 betreffende de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de splijtstoffen bestraald in deze kerncentrales* (BS 30 mei 2003) de kernexploitanten verplicht om hun fondsen onder te brengen in een kernprovisievennootschap en volgens bepaalde richtlijnen te beheren. Een opvolgingscomité, waarvan de directeur-generaal van het Agentschap en zijn collega van NIRAS met raadgevende stem deel uitmaken, evalueert op geregelde tijdstippen de toereikendheid en de beschikbaarheid van de aangelegde fondsen.

Het Agentschap had via zijn initiële *wet van 15 april 1994* reeds een aantal bevoegdheden overgenomen van de *Dienst Veiligheid van de Staat op gebied van de kernenergie* van de FOD Justitie wat betreft de fysieke beveiliging van de kerninstallaties, transporten en materialen tegen het mogelijk misbruik ervan voor niet-vreedzame doeleinden. De *wijzigingswet van 2 april 2003* (BS van 2 mei 2003) heeft de bevoegdheden van het Agentschap inzake fysieke beveiliging nog verder uitgebreid. Na de inwerkingtreding van de betreffende wetsbepalingen – waartoe nog eerst een nieuw koninklijk besluit nodig is – zal meteen ook de regelgeving ingevoerd op basis van de *wet van 4 augustus 1955 betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied van de*

Memorandum van het FANC aan de formateur van een nieuwe federale regering

Samenvatting

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) wil, als onafhankelijke veiligheidsautoriteit, de hierna volgende punten onder de aandacht brengen van de nieuwe regeringsploeg alvorens deze van start gaat voor de periode 2003-2007.

1. Sector van de nucleaire energieproductie

- Zolang de 40 jarige levensduur niet is bereikt moet het mogelijk blijven om zonder enige beperking vergunningen af te leveren voor aanpassingen aan de kerncentrales.
- Ter gelegenheid van de 3de tienjaarlijkse veiligheidsrevisie van de kerncentrales Doel 1+2 (2005) en Tihange-1 (2006) wenst het FANC een internationale veiligheidsinspectie van deze centrales door het IAEA.
- Het beroep op de clausule van 'force majeure' in de wet op de kernuitstap moet worden beperkt tot uiterlijk 4 jaar vóór het bereiken van de wettelijk vastgestelde sluitingsdatum van een kerncentrale. Het eventueel inlassen van een 4de tienjaarlijkse veiligheidsrevisie moet grondig kunnen worden voorbereid.
- Het FANC dringt aan op het verderzetten van de dialoog rond de opportuniteit van de kernuitstap met alle actoren om evoluties of situaties die nefast zijn voor de veiligheid te vermijden.

2. Sector van het nucleair onderzoek

- Het FANC dringt erop aan dat de regering een lange-termijn-engagement op zich zou nemen voor de verdere financiering van de nucleaire onderzoeksprogramma's.
- Het behoud van een wereldvermaard onderzoekscentrum, zoals het SCK•CEN, vergt een toekomstgerichte onderzoeksinfrastructuur en een positionering als center-of-excellence in de Europese onderzoeksruimte.

3. Sector van het radioactieve afval

- Het FANC vraagt een correcte beoordeling van de projecten inzake oppervlakteberging van laag radioactief afval die door NIRAS in samenwerking met de lokale partnerschappen worden uitgewerkt.

- Het FANC wijst op het belang van het behoud in België van een eigen afvalverwerkende industriële bedrijvigheid (Belgoprocess) en op zijn financiële leefbaarheid.
- Het vervolgdebat op de parlementaire resolutie van december 1993 over het toekomstige beheer van de bestraalde splijtstof dient georganiseerd, samen met een parlementair debat over het internationale evaluatieverslag over de mogelijkheden van de diepgeologische berging van hoog radioactief afval (SAFIR-II).

4. Sector van de sanering van de nucleaire passiva

Het FANC dringt aan op:

- voldoende financiële middelen voor de sanering van de nucleaire installaties op de site van Mol-Dessel;
- de operationalisering van de financieringsmechanismes voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de bestraalde splijtstof, zoals voorzien in de wet van 11 april 2003;
- het verder zetten van de inspanningen tot sanering van de verontreinigde sites te Olen en de financiering ervan;
- de uitgaven ten laste genomen door het insolventiefonds van NIRAS te verruimen in functie van veiligheidsoverwegingen.

5. Specifieke problemen van het FANC

Naast de hierboven vermelde kernpunten durft het Agentschap aandacht vragen voor enkele van zijn eigen organisatorische knelpunten:

5.1. Samenwerking met de erkende instellingen

Het Agentschap hoopt op steun vanwege de regering voor zijn voorstellen om een efficiënte samenwerking of duurzame toenadering met de erkende controle-instellingen te bewerkstelligen, via aanpassingen en aanvullingen aan de bestaande regelgeving. De organisatie van de nucleaire veiligheid kan niet op basis van concurrentiele overwegingen worden uitgebouwd.

5.2. Structurele financiering van zijn activiteiten

De financiering van het Agentschap dient gevrijwaard via retributies ten laste van de vergunningshouders of –aanvragers. Een structurele financiering moet worden voorzien voor elke activiteit van het Agentschap, in het bijzonder voor deze die momenteel niet zijn gedekt.

kernenergie definitief uit het rechtsbestel zijn geschrapt. Deze wettekst was het oudste wetgevend initiatief uit de ganse collectie van nucleaire regelgeving. Zij kwam destijds tot stand ter bescherming van de atoomgeheimen die Belgische instanties zouden verwerven dank zij de samenwerking met de Amerikaanse autoriteiten.

In de loop van 2003 heeft het ARBIS geen enkele wijziging ondergaan, alhoewel het Agentschap intern de voorbereiding heeft gestart tot een herziening van sommige bepalingen, teneinde bepaalde onduidelijkheden op te heffen of uitvoering te geven aan de omzetting van Europese richtlijnen.

Het Agentschap heeft op vraag van de minister van Binnenlandse Zaken zijn medewerking verleend aan een grondige herziening van het *nucleair en radiologisch noodplan voor het Belgisch grondgebied*. Het nieuwe plan werd vastgesteld bij koninklijk besluit van 17 oktober 2003 (BS van 20 november 2003) en vervangt datgene uitgevaardigd bij koninklijk besluit van 27 september 1991. Aanvullend heeft het Agentschap *interventierichtwaarden* vastgesteld, ter bescherming van het personeel dat beroepshalve moet tussenkomen bij radiologische noodsituaties (BS van 24 november 2003). Tenslotte werd ook de wet van 31 december 1963 op de civiele bescherming gewijzigd, onder meer om de opdrachten van de brandweerdiensten en de diensten van de civiele veiligheid bij een radiologische dreiging vast te stellen.

Middels het koninklijk besluit van 6 februari 2003 (BS 28 februari 2003) werden het *opleidingsgetuigschrift dat bestuurders van voertuigen die radioactieve stoffen over de weg vervoeren* moeten behalen, het bijbehorend opleidingsprogramma en de examenregeling herzien.

Het Agentschap heeft op 2 april 2003 een aantal voorschriften uitgevaardigd waaraan de bedrijven die radioactieve bliksemafleiders willen afbreken zich moeten houden (BS 13 mei 2003).

EVOLUTIE VAN DE EUROPESE EN INTERNATIONALE REGELGEVING

De nationale regelgeving inzake stralingsbescherming en nucleaire veiligheid is in belangrijke mate het resultaat van de omzetting van Europese regelgeving die, rekening houdend met het subsidiariteitsbeginsel, de contouren vastlegt waarbinnen de lidstaten elk hun eigen specifieke uitwerking realiseren. De inmiddels op rust gestelde wet van 29 maart 1958 en het ARBIS-1963, waren het Belgische antwoord op het verschijnen van het Euratom-Verdrag uit 1957 en van de *Europese basisnormen inzake stralingsbescherming*, waarvan het eerste model in 1959 van de band rolde. Het Europese regelgevend arsenaal wordt vandaag gevormd door enkele tientallen verschillende richtlijnen, verordeningen en aanbevelingen, die hun rechtsbasis vinden in de verschillende Europese Verdragen, waaronder – maar niet uitsluitend – het Euratom-Verdrag (zie kader pagina 14-15). De invoering van nieuwe Europese voorschriften staat bestendig ter discussie en wordt door het Agentschap van nabij opgevolgd (voor meer informatie zie het hoofdstuk internationale contacten in dit jaarverslag). Hieronder signaleren we de wijzigingen in 2003.

De richtlijn 2003/122/Euratom van 22 december 2003 inzake de *controle op hoogactieve ingekapselde radioactieve bronnen en weesbronnen*, legt de lidstaten de verplichting op om tegen uiterlijk 31 december 2005 de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen uit te vaardigen die moeten verhinderen dat hoogradioactief materiaal door allerlei omstandigheden onbeheerd in het leefmilieu zou terecht komen.

De Europese Commissie heeft de voorbije jaren diverse initiatieven genomen om de verbruikers te beschermen tegen de blootstelling aan straling via de *consumptie van levensmiddelen die besmet zouden zijn met radioactieve bestanddelen ten gevolge van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl*. De aanbeveling 2003/274/Euratom van 14 april 2003 van de Commissie slaat op levensmiddelen die uit het wild afkomstig zijn, zoals paddestoelen, en die besmet kunnen zijn met radioactief cesium.

Op 18 december 2003 heeft de Commissie de aanbeveling 2004/2/Euratom aangenomen waarbij zij de lidstaten vraagt om haar de *informatie over de lozing van radioactieve stoffen in de lucht en het water door kerncentrales en opwerkingsfabrieken* in normaal bedrijf op een gestandaardiseerde wijze over te maken.

Middels zijn beschikking 2004/277/EG+Euratom van 29 december 2003 heeft de Commissie bepaalde uitvoeringsbepalingen vastgesteld voor de ontplooiing van het *communautair mechanisme ter vergemakkelijking van versterkte samenwerking bij bijstandsinterventies in het kader van civiele bescherming* dat eerder werd vastgesteld middels de beschikking 2001/792/EG+Euratom van 23 oktober 2001.

hoe de ontplooiing van het Agentschap in 2003 werd voortgezet.

De ontstaansgeschiedenis van het FANC - de achtergronden en beweegredenen die hebben meegespeeld om het Agentschap op te richten, de hinderpalen die bij de ontplooiing moesten worden overwonnen, enz. - werden uiteengezet in het eerste jaarverslag van het Agentschap over het werkingsjaar 2002. De geïnteresseerde lezer wordt voor meer informatie verwezen naar dit verslag. We beperken ons tot een beschrijving van de verdere evolutie die zich in de beschouwde verslagperiode heeft voltrokken.

Zoals gemeld in het vorige verslag heeft het Agentschap sommige personeelsleden overgenomen van de dienst 'Veiligheid van de Staat op het gebied van de kernenergie', verbonden aan de FOD Justitie, om bepaalde taken te vervullen in de sfeer van het toezicht op de fysieke beveiliging van kernmaterialen en –technologie tegen de afleiding ervan voor niet vreedzame doeleinden. De terbeschikkingstelling van deze personeelsleden werd formeel geregeld middels het koninklijk besluit van 13 maart 2003 (BS 25 maart 2003).

Een greep uit de Europese regelgeving waar het Agentschap geacht wordt op toe te zien.

- Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom)
- Verordening 3227/1976/Euratom van 19 oktober 1976 houdende toepassing van de bepalingen inzake de veiligheidscontrole van Euratom
- Richtlijn 1996/29/Euratom van 13 mei 1996 tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werkers tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren
- Richtlijn 1997/43/Euratom van 30 juni 1997 betreffende de bescherming van personen tegen de gevaren van ioniserende straling in verband met medische blootstelling
- Richtlijn 1990/641/Euratom van 4 december 1990 inzake de praktische bescherming van externe werkers die gevaar lopen aan ioniserende straling te worden blootgesteld tijdens hun werk in een gecontroleerde zone
- Richtlijn 1985/337/EEG van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten
- Richtlijn 1993/42/EEG van 14 juni 1993 betreffende medische hulpmiddelen
- Richtlijnen 1994/55/EG van 21 november 1994 en 1996/49/EG van 23 juli 1996 over het vervoer van gevaarlijke goederen respectievelijk over de weg en per spoor
- Richtlijn 1992/3/Euratom van 3 februari 1992 betreffende toezicht en controle op overbrenging van radioactieve afvalstoffen tussen Lidstaten en naar en vanuit de Gemeenschap
- Verordening 1493/1993/Euratom van 8 juni 1993 betreffende de overbrenging van radioactieve stoffen tussen Lidstaten van de EU
- Richtlijn 1989/618/Euratom van 27 november 1989 betreffende de informatie van de bevolking over de bij stralingsgevaar toepasselijke maatregelen ter bescherming van de gezondheid en over de alsdan te volgen gedragslijn
- Beschikking 1987/600/Euratom van 14 december 1987 inzake communautaire regelingen voor snelle uitwisseling van informatie in geval van stralingsgevaar

- Richtlijnen 1999/2/EG en 1999/3/EG van 22 februari 1999 betreffende de behandeling van voedsel en voedsel ingrediënten met ioniserende straling
- Richtlijn 2003/122/Euratom van 22 december 2003 inzake de controle op hoogactieve ingekapselde radioactieve bronnen en weesbronnen
- Richtlijn 2002/96/EG van 27 januari 2003 betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)
- Aanbeveling 1991/444/Euratom van 26 juli 1991 inzake de toepassing van artikel 33, derde en vierde alinea, van het Euratom
- Aanbeveling 1999/829/Euratom van 6 december 1999 betreffende de toepassing van artikel 37 van het Euratom-Verdrag
- Aanbeveling 2000/473/Euratom van 8 juni 2000 inzake de toepassing van artikel 36 van het Euratom-Verdrag betreffende de controle van de omgevingsradioactiviteit ter beoordeling van de blootstelling van de bevolking
- Aanbeveling 1990/143/Euratom van 21 februari 1990 inzake de bescherming van de bevolking tegen blootstelling aan radon binnenshuis
- Aanbeveling 2001/928/Euratom van 20 december 2001 betreffende de bescherming van de bevolking tegen blootstelling aan radon in drinkwater
- Aanbeveling van 14 april 2003 inzake de bescherming en voorlichting van de bevolking ten aanzien van blootstelling door de aanhoudende besmetting met radioactief cesium van bepaalde uit het wild afkomstige levensmiddelen ten gevolge van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl
- Aanbeveling van 20 februari 2003 inzake de bescherming en voorlichting van de bevolking ten aanzien van blootstelling door de aanhoudende besmetting met radioactief cesium van bepaalde uit het wild afkomstige levensmiddelen ten gevolge van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl
- Verordening 1661/1999/EG van 27 juli 1999 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening 737/1990/EEG betreffende de voorwaarden voor de invoer van landbouwproducten van oorsprong uit derde landen ingevolge het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl

De instrumenten waarover het Agentschap beschikt om zijn toezichhoudende functie waar te nemen, worden nader omschreven in de artikelen 9, 10 en 11 van de organieke wet van 15 april 1994. De *wijzigingswet van 2 april 2003* (BS van 2 mei 2003) heeft deze artikelen aangevuld om de slagkracht van het Agentschap te vergroten en om zijn nucleaire inspecteurs meer efficiënte middelen te verschaffen, naar het voorbeeld van andere inspectiediensten, zoals de sociale inspecteurs. Zo hebben zij voortaan de bevoegdheid om waarschuwingen te geven, om een termijn te bepalen waarbinnen de exploitanten zich in regel moeten stellen en om, mits een gepaste machtiging, zonodig bewoonde lokalen te doorzoeken. De betreffende bepalingen zijn op 1 juni 2003 in werking getreden dank zij het koninklijk besluit van 15 mei 2003 (BS van 30 mei 2003). Met hetzelfde doel heeft een koninklijk besluit van 29 juni 2003 (BS 9 september 2003) sommige nucleaire inspecteurs toegang verstrekt tot de informatiegegevens die bewaard worden in het rijksregister van de natuurlijke personen.

Het Agentschap heeft vanaf 1 september 2001 het eigendomsrecht verworven over alle bezittingen die de Belgische Staat zich in het verleden heeft aangeschaft dankzij de retributies ten laste van de nucleaire vergunningshouders. Het koninklijk besluit van 11 juli 2003 (BS van 31 oktober 2003) vereist tegen 31 december 2003 de opstelling van een inventaris van de betreffende goederen. Het gaat hier voornamelijk om het radiologisch meetnet TELERAD.

De relaties tussen het Agentschap, de exploitanten van nucleaire inrichtingen en de *privaatrechtelijke controle-instellingen*, verliepen ook in 2003 op basis van de overgangsregeling ingesteld door art. 52bis van de wet van 15 april 1994. De datum waarop de termijn van deze regeling verstrijkt werd door een koninklijk besluit van 30 mei 2002 vastgesteld op 1 september 2004. In de loop van 2003 hebben er gedachtewisselingen plaats gevonden tussen het Agentschap en de controle-instellingen, die nog steeds erkend zijn op basis van de regelgeving van kracht voor 1 september 2001. Deze gesprekken hebben evenwel niet geleid tot een formele wijziging van de huidige relaties. De artikelen 28, 29 en 30 van de wet op het Agentschap zijn nog niet van toepassing bij gebrek aan de nodige uitvoeringsmodaliteiten.

Op 1 oktober 2003 ondertekende het Agentschap een overeenkomst met NIRAS, zoals voorzien in art. 33 van het ARBIS. De overeenkomst biedt een organisatorisch kader voor de wederzijdse informatie-uitwisseling, voor het overleg over aangelegenheden die beide instellingen aanbelangen en voor de eventuele samenwerking rond bepaalde projecten. Een contactcommissie zal ten minste tweemaal per jaar samenkomen, om de initiatieven vastgelegd in een 3-jaarlijks werkprogramma op te volgen.

welk statuut het Agentschap heeft.

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle is een openbare instelling opgericht middels de wet van 15 april 1994 (Belgisch Staatsblad van 29 juli 1994). De wet is geleidelijk tussen september 1996 en september 2001 in werking getreden. Sinds 1 september 2001 is het Agentschap operationeel geworden met de inwerkingtreding van de wetsartikelen die het Agentschap zijn materiële bevoegdheden heeft gegeven. De tussenkomsten van het Agentschap worden verder uitgewerkt in koninklijke besluiten, waaronder het *Algemeen Reglement op de Bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de Ioniserende Stralingen* (ARBIS-2001).

Als instelling ingedeeld in de categorie C volgens de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op bepaalde instellingen van openbaar nut, beschikt het Agentschap over een ruime autonomie, via zijn eigen raad van bestuur. De instelling staat onder het toezicht van de Minister van Binnenlandse Zaken via een regeringscommissaris.

hoe het Agentschap wordt bestuurd.

Het Agentschap wordt bestuurd door een 14 koppige raad, waaronder de voorzitter. De leden worden aangesteld bij koninklijk besluit voor een termijn van 6 jaar. Hun benoeming vindt plaats in twee afzonderlijke groepen, elk met een verschillende aanvangsdatum van het mandaat, normaliter met een tijdsverschil van 3 jaar. Het KB van 4 juni 1999 heeft bijkomende regels vastgesteld voor de uitoefening van het mandaat van een lid van de raad van bestuur en de voorzitter. Om de continuïteit van het Agentschap te verzekeren, blijven de ontslagnemende leden hun mandaat verder uitoefenen tot zij zijn vervangen. De voorzitter en de directeur-generaal behoren tot een andere taalrol.

SAMENSTELLING VAN DE RAAD

In de loop van 2003 verstreek het mandaat van de helft van de bestuursleden, waaronder dit van de voorzitter. De samenstelling van de raad van bestuur werd gewijzigd middels het KB van 2 april 2003. De Raad zetelt sindsdien onder het voorzitterschap van de heer Tom Vanden Borre.

De precieze samenstelling van de raad in 2003 wordt vermeld op de volgende pagina.

Na twee herbenoemingsronden is het tijdsverloop dat de wetgever initieel heeft ingesteld tussen de hernieuwing van het mandaat van de bestuurders behorend tot een verschillende subgroep, geslonken van 36 naar 8 maanden.

**samenstelling van de raad van bestuur
in de periode tussen 1 januari en 10 april 2003**

Leden waarvan het mandaat verstreek op 4 maart 2003 (*)	Leden waarvan het mandaat verstrykt op 9 augustus 2008 (**)
de heer Willy Baeyens de heer Didier De Buyst de heer Marc Heselmans de heer Michel Jurisse dhr. Pierre Reynders (voorzitter) de heer Alphonse Vanderspeeten (één vacant mandaat)	de heer Hans Bracquené de heer Philippe De Sadeleer de heer Quentin Michel de heer Bernard Pendeville de heer Marc Sapir de heer Ronald Van Loon de heer Willy Weyns
Regeringscommissaris: de heer Pierre Tonon	

(*) KB van 14 januari 1997 (BS van 4 maart 1997)

mevrouw Mary Sancy heeft ontslag genomen met ingang vanaf 3 september 2002
haar mandaat is voor de rest van de termijn vacant gebleven

(**) KB van 7 juli 2002 (BS van 30 juli 2002)

**samenstelling van de raad van bestuur
in de periode tussen 10 april en 31 december 2003**

Leden waarvan het mandaat verstrykt op 10 april 2009 (*)	Leden waarvan het mandaat verstrykt op 9 augustus 2008 (**)
de heer Willy Baeyens de heer Willy Deflys mevrouw Klara De Neve de heer Marc Heselmans de heer Michel Jurisse dhr. Tom Vanden Borre (voorzitter) de heer Alphonse Vanderspeeten	de heer Hans Bracquené de heer Philippe De Sadeleer de heer Quentin Michel de heer Bernard Pendeville de heer Marc Sapir de heer Ronald Van Loon de heer Willy Weyns
Regeringscommissaris: de heer Pierre Tonon	

(*) KB van 2 april 2003 (BS van 10 april 2003)

(**) KB van 7 juli 2002 (BS van 30 juli 2002)

TOEZICHTHOUDENDE OVERHEID

In de loop van 2003 kreeg het Agentschap een nieuwe voogdijminister, als gevolg van het aantreden van de regering Verhofstadt II. De hierna volgende ministers van Binnenlandse Zaken waren in de beschouwde verslagperiode bevoegd voor het toezicht op het Agentschap:

de heer Antoine Duquesne (van 12 juli 1999 tot 12 juli 2003)
de heer Patrick Dewael (sinds 12 juli 2003)

De wijziging van voogdijminister heeft niet geleid tot een vervanging van de regeringscommissaris. Sinds 1 april 2000 vertegenwoordigt de heer Pierre Tonon de minister in de raad van bestuur. Hij werd als regeringscommissaris van het Agentschap aangesteld middels het koninklijk besluit van 6 april 2000 (BS van 17 juni 2000).

Naar aanleiding van de vorming van de nieuwe federale regering heeft het Agentschap een *Memorandum aan de Formateur* opgesteld en aan zijn toezichthoudende minister overhandigd naar aanleiding van zijn ambtsaanvaarding (zie kader pagina 10-11). De Minister heeft in de loop van het jaar 2003 ongeveer 25 vragen van Volksvertegenwoordigers en Senatoren beantwoord over aangelegenheden die tot de bevoegdheid behoren van het Agentschap.

WERKING VAN DE RAAD

In de loop van het jaar 2003 heeft de raad 6 maal vergaderd, éénmaal in de 1ste samenstelling en vijfmaal in de 2de.

De werkzaamheden van de raad worden voorbereid in het *auditcomité* en *strategisch comité*, die respectievelijk de financiële toestand en de strategische programmatie van het Agentschap meer van nabij opvolgen. De raad richt ook *ad hoc comités* op rond specifieke agendapunten. Er vielen in de verslagperiode zo'n 16 comitévergaderingen te noteren. Naast de vaste secretaris worden de bijeenkomsten van de raad van bestuur bijgewoond door de directieleden.

hoe de wetenschappelijke raad is samengesteld.

Het Agentschap wordt in de uitoefening van zijn opdrachten bijgestaan door een *Wetenschappelijke Raad*, opgericht door art. 37 van de wet op het Agentschap. De raad heeft ruimere bevoegdheden als zijn voorganger, de Speciale Commissie inzake Ioniserende Stralingen, opgericht door het ARBIS-1963. De samenstelling van de raad (zie kader pagina 20) wordt geregeld door het koninklijk besluit van 18 december 2002 (BS 21 januari 2003). De leden van de raad werden aangesteld door het ministerieel besluit van 9 mei 2003 (15 mei 2003). Een oproep tot kandidatuurstelling verscheen in het Staatsblad van 24 januari en 20 maart 2003. De installatievergadering van de raad vond plaats op 19 juni 2003. De raad vergaderde daarna nog tweemaal in 2003.

Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen

Leden benoemd voor een termijn van 3 jaar ⁽¹⁾

De heer Leo Baetslé (*)
Scheikundig Ingenieur, gewezen departementshoofd van het SCK•CEN
De heer Henri Bonet
Natuurkundig Ingenieur, directeur-generaal IRE
De heer Gilbert Eggermont (*)
Doctor in de Natuurkunde, directie-adviseur SCK•CEN
De heer Hedwig Franchois
Burgerlijk Ingenieur, gewezen kaderlid Kerncentrale Doel
De heer Pierre Govaerts (*)
Burgerlijk Ingenieur, voorzitter van AVN
Mevrouw Agnès Tondreau-Versailles
Doctor in de Geneeskunde, Arbeidsgeneesheer
De heer Etienne Vansant
Scheikundig en Landbouwkundig Ingenieur, Hoogleraar UIA
De heer Jean Vereecken (*)
Doctor in de Toegepaste Wetenschappen, Hoogleraar VUB

Leden benoemd voor een termijn van 6 jaar ⁽¹⁾

Mevrouw Hilde Bosmans
Burgerlijk Ingenieur, Doctor in de Medische Wetenschappen, Hoogleraar KUL
De heer Antoine Debauche (*)
Licentiaat Natuurkunde, kaderlid IRE
De heer Serge Goldman
Doctor in de Geneeskunde, Nucleaire geneeskunde
De heer Paul Govaerts (*)
Natuurkundig Ingenieur, directeur-generaal SCK•CEN
Mevrouw Jacqueline Lecomte-Beckers
Natuurkundig Ingenieur, Doctor in de Toegepaste Wetenschappen, Hoogleraar ULg
Mevrouw Aurore Moroncini
Doctor in de Toegepaste Economische Wetenschappen, Hoogleraar
Mevrouw Gerda Neyens
Doctor in de Wetenschappen, Hoogleraar KUL
De heer Etienne Noel
Doctor in de Geneeskunde

Ereleden ⁽²⁾

De heer Henri Dopchie (*)
voormalig directeur-generaal AVN
De heer Gerard Fieuw (*)
voormalig diensthoofd veiligheid SCK•CEN

⁽¹⁾ Ministerieel Besluit van 9 mei 2003 - ⁽²⁾ Ministerieel Besluit van 7 april 2004
^(*) gewezen leden van de Speciale Commissie voor Ioniserende Stralingen

hoe het Agentschap wordt gefinancierd.

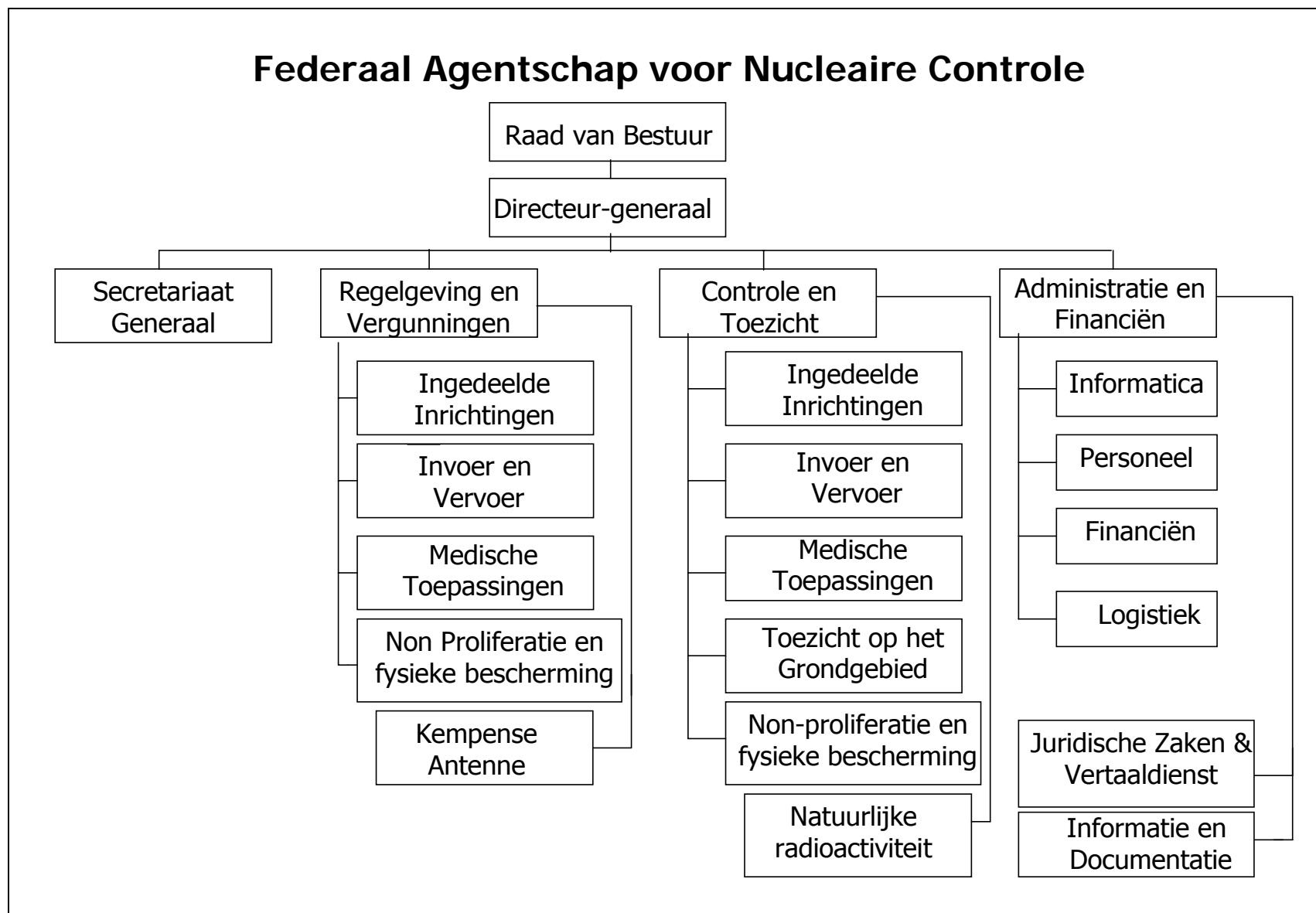
De werkingskosten van het Agentschap worden gedekt door retributies die ten laste zijn van diegenen waarvoor het Agentschap prestaties levert. Het gaat hier om alle personen en bedrijven die een vergunning aanvragen bij het Agentschap (waarvoor een éénmalige retributie verschuldigd is) of die houder zijn van een vergunning en die onder de permanente controle staan van het Agentschap (waarvoor een jaarlijkse retributie wordt aangerekend). Het bedrag van deze vergoedingen is vastgesteld bij het koninklijk besluit van 24 augustus 2001. Jaarlijks worden de bedragen aangepast aan de evolutie van het indexcijfer en in het Belgische Staatsblad bekend gemaakt. De bedragen van toepassing voor het jaar 2003 zijn verschenen in het Staatsblad van 20 december 2002. De bijdragen zijn voor driekwart afkomstig van de exploitanten van de kerncentrales. De medische sector, die vóór 1 september 2001 nauwelijks tot de financiering van de bevoegde overheidsdiensten bijdroeg, neemt ca. 18% van de kosten voor zijn rekening.

Deze financieringstechniek werd in het begin van de jaren '80 ingevoerd voor de financiering van de destijds bevoegde federale diensten, voor de bouw en exploitatie van het meetnet TELERAD en voor de uitgaven in het kader van het nucleair noodplan. De wetgever heeft dezelfde techniek overgenomen voor de financiering van het Agentschap. Het Agentschap heeft ook taken overgenomen van andere gespecialiseerde federale diensten, zoals deze van justitie en van buitenlandse zaken, waarvan de financiering voorheen ten laste was van de staatsbegroting. De kosten die aan deze werking verbonden is worden momenteel niet gedekt door specifieke vergoedingen. Zij worden gefinancierd uit de algemene middelen van het Agentschap, die over alle retributieplichtigen worden uitgesmeerd. Het Agentschap stelt een analytische boekhouding op punt teneinde over meer objectieve gegevens te beschikken voor een correcte allocatie van de kosten aan de diverse retributieplichtigen.

Het budget van het Agentschap voor het jaar 2003 bedroeg ca. 17 miljoen €. Het Agentschap is wettelijk verplicht om inkomsten en uitgaven in evenwicht te houden. Artikel 9 van het retributiebesluit voorziet dat het Agentschap elk jaar vóór 30 juni aan zijn toezichthoudende minister een overzicht moet bezorgen van de ontvangen retributies en de wijze waarop zij werden aangewend. Het allereerste verslag, handelend over het werkingsjaar 2003, werd in de loop van 2004 aan de toezichthoudende minister overgemaakt.

Het Agentschap beschikt momenteel over belangrijke reserves. Het ontstaan ervan is mede het gevolg van de vertraging opgelopen bij de ontplooiing van het Agentschap, terwijl de opbrengsten van de retributies reeds vanaf het jaar 1998 aan het Agentschap waren toegewezen. De in- en uitgaven zijn momenteel op jaarbasis in evenwicht. De wettelijke verplichting tot naleving van het financieel evenwicht houdt in dat deze reserves een bestemming zullen krijgen die de retributieplichtigen ten goede komen. De raad van bestuur heeft beslist terzake een voorzichtig beleid te volgen.

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

hoe het Agentschap is georganiseerd.

Artikel 43 van de wet van 15 april 1994 heeft zijn stempel gedrukt op de interne organisatiestructuur van het Agentschap. Dit artikel legt immers een organisatorische scheiding op tussen de regelgevende en de toezichthoudende functie van het Agentschap. Het Agentschap is daarom intern gestructureerd in drie departementen:

- *Regelgeving & Vergunningen*
- *Toezicht & Controle*
- *Financiën & Administratie.*

Het organisatieschema op de vorige bladzijde verduidelijkt de hiërarchische structuur. De directie wordt gevormd door de directeur-generaal en de 3 departementshoofden. De directeur-generaal werd voor een termijn van 6 jaar benoemd door een koninklijk besluit van 17 november 1998. De vervanging van twee van de drie departementshoofden, waartoe in de loop van 2002 moest worden overgegaan, liet zich in 2003 nog duidelijk gevoelen in deze departementen, met name *Toezicht & Controle* en *Financiën & Administratie*.

Een *Algemeen Secretariaat* staat de directeur-generaal bij, waarin de volgende algemene functies worden verzekerd: Stralingbescherming, Studies & Ontwikkelingen, Internationale Betrekkingen en Externe communicatie. Een aantal projecten of permanente werkingen waarbij meerdere departementen zijn betrokken worden verwezenlijkt in *horizontale groepen*.

Van bij de start van het Agentschap werd grote aandacht besteed aan de introductie en ontwikkeling van een resultaatgerichte werkingsmethodologie, gebaseerd op een globaal kwaliteitsbeheersysteem. De adviseur *Kwaliteit & Interne Audit* volgt de verschillende diensten en processen op binnen het Agentschap en brengt rechtstreeks verslag uit bij de directeur-generaal. Na een benchmarking-studie met de aanpak gevolgd bij enkele nucleaire zusterorganisaties, werd als referentiekader voor de certificering van de werking van het Agentschap geopteerd voor de norm ISO-9001 (2000).

Het *operationeel plan voor het werkingsjaar 2003* werd door de raad van bestuur goedgekeurd op basis van het in 2002 vastgestelde *strategisch plan op lange termijn*.

hoe het overleg met de exploitanten verloopt.

Het Agentschap onderhoudt geregeld contact met de uitbaters van de belangrijkste nucleaire installaties via zogenaamde *contactcommissies*. Dergelijke commissies bestaan voor Electrabel, het SCK•CEN en Belgoprocess. De overeenkomst die op 1 oktober 2003 werd gesloten tussen het FANC en NIRAS voorziet eveneens in de oprichting van een contactcommissie om de geregelde informatie-uitwisseling tussen beide instellingen te stroomlijnen, alhoewel NIRAS geen nucleaire inrichtingen uitbaat.

welke markante feiten zich voordeden in 2003.

21-22 maart 2003
2de nationaal Radon Forum
Saint Hubert

European Radon Research and Industry Collaboration Concerted Action
(ERRICCA 2)

2 april 2003

de wetgever maakt het Agentschap bevoegd voor de fysieke beveiliging
van kernmaterialen en –installaties

29 april 2003

het Agentschap sluit een bilaterale overeenkomst met zijn
Franse evenknie
Direction Générale de la Sûreté Nucléaire et de la Radioprotection

14 mei 2003

start van de campagne
tot opsporing en verwijdering van radioactieve bliksemafleiders

15 mei 2003

het Instituut voor Radioelementen (IRE) te Fleurus
wordt vergund om zijn opslagcapaciteit aan splijtstoffen uit te breiden

19 juni 2003

installatievergadering van de
Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling

10 september 2003

6de transport van verglaasd hoog radioactief afval vanuit La Hague

1 oktober 2003

het Agentschap sluit een overeenkomst met NIRAS

3-14 november 2003

1ste toetsingsconferentie te Wenen
van het Gezamenlijk Verdrag inzake
het veilig beheer van radioactief afval en bestraalde kernsplijtstof

20 november 2003

publicatie van het herziene nucleair en radiologisch noodplan
in het Belgisch Staatsblad

1. wat het Agentschap in 2003 presteerde als vergunningsverlenende overheid.

De taken van het Agentschap als vergunningsverlenende overheid worden verzekerd door het *Departement Regelgeving & Vergunningen*. Deze entiteit binnen het Agentschap behandelt de aanvragen tot het bekomen van de vergunningen en erkenningen die vermeld worden in het ARBIS-2001, in de internationale transportreglementen, in de regelgeving betreffende de doorstraling van levensmiddelen, enz. Het gaat hier om meer dan 30 verschillende types van vergunningen, erkenningen, goedkeuringen, enz.

De taak van het departement omvat het onderzoek van de aanvragen, het inwinnen van bijkomende inlichtingen en van de vereiste adviezen, het vaststellen van de vergunnings- of erkenningsvoorwaarden en het opstellen van de vergunnings- of erkenningsbesluiten. Een overzicht van de verleende vergunningen, erkenningen, ... wordt hierna gegeven. Het departement en zijn diensten staan in voor het actueel houden van de databanken met de vergunde installaties en activiteiten, erkende personen, goedgekeurde toestellen, enz. Het is op basis van deze gegevens dat de andere departementen hun eigen werkzaamheden kunnen realiseren. De invoering van jaarlijkse retributies te betalen door de uitbaters van de inrichtingen van klasse III heeft een merkelijke invloed gehad op de administratieve werklast van de diensten van het departement.

Het behoort tot de taken van het departement om erover te waken dat de van kracht zijnde regelgeving gelijke tred houdt met de wetenschappelijke, technische en bestuursrechtelijke evolutie. Het zal daartoe ten gepaste tijde de bestaande regelgeving evalueren en zo nodig wijzigingen voorstellen of nieuwe regelgeving uitwerken. De wetgever heeft het Agentschap terzake een initiatiefrecht gegeven. De tijdige omzetting van Europese of internationale regelgeving in Belgisch recht is een bijna permanente opdracht van het departement. Het werkt daartoe samen met andere diensten van het Agentschap, zoals het Algemeen Secretariaat en de juridische dienst. Het volgt in dit perspectief ook de werkzaamheden van internationale organisaties die actief zijn in het domein van de nucleaire veiligheid en de stralingsbescherming en het neemt actief deel aan de werkzaamheden van deze organisaties (EU, NEA, IAEA).

Het departement is intern gestructureerd in de volgende diensten:

- de dienst *ingedeelde inrichtingen*
- de dienst *invoer & vervoer*
- de dienst *medische toepassingen*
- de dienst *non-proliferatie & fysieke bescherming*

Voor de regio Mol-Dessel-Geel-Olen werd bovendien een *Kempense Antenne* opgericht om ter plaatse de vele streekgebonden dossiers beter te kunnen opvolgen en de communicatie met de lokale overheden te verzorgen.

1.1. De oprichting en uitbating van de nucleaire inrichtingen

OPRICHTINGS- EN UITBATINGSVERGUNNINGEN

De oprichting en de uitbating van elke inrichting waar radioactieve stoffen in het bezit worden gehouden of waar toestellen worden gebruikt die ioniserende stralingen kunnen voortbrengen, is onderworpen aan een voorafgaande vergunning. De samenstelling van het aanvraagdossier, de te volgen procedure en de vergunningsverlenende instantie hangen af van de risicoklasse I, II of III waarin de inrichting is ingedeeld volgens het ARBIS-2001. De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* van het *Departement Regelgeving & Vergunningen* onderzoekt de vergunningsaanvragen, vraagt desgevallend bijkomende inlichtingen, wint de vereiste adviezen in, ontwerpt de vergunningsakte met daarin de voorwaarden waaronder deze kan worden verleend en motiveert de aflevering van de vergunning of de beslissing tot weigering ervan. De procedure voor een inrichting van klasse I voorziet de verplichte raadpleging van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen.

De eigenlijke vergunningsakte wordt verleend door de directeur-generaal van het Agentschap, indien het een inrichting betreft van klasse II of III, of door de Koning op voordracht van de toezichhoudende minister van het Agentschap, indien het een inrichting betreft van klasse I. De erkende instellingen verlenen de exploitanten bijstand bij het opstellen van de vergunningsaanvraag en bij het uitwerken of verifiëren van de bijbehorende veiligheidsstudies.

TOELATING VOOR DE INDIENSTSTELLING VAN EEN VERGUNDE INSTALLATIE

De oplevering van vergunde installaties van klasse II en III geschiedt door de erkende instellingen, waarna deze in dienst kunnen worden gesteld zonder dat hiervoor een afzonderlijke toelating is vereist vanwege het Agentschap. Voor de inrichtingen van klasse I daarentegen wordt de gunstige oplevering bevestigd door de Koning middels een nieuw besluit waarvan het ontwerp wordt opgesteld door de Dienst Ingedeelde Inrichtingen.

WIJZIGINGSVERGUNNINGEN

Niet elke vergunningaanvraag betreft de oprichting van een nieuwe inrichting. De exploitanten van vergunde inrichtingen moeten het Agentschap op de hoogte stellen van elk project tot uitbreiding of wijziging van een vergunde inrichting of een belangrijke wijziging van zijn uitbatingsregime. De Dienst Ingedeelde Inrichtingen beoordeelt de aanvragen tot wijziging, uitbreiding of vervanging van een vergunde nucleaire inrichting of tot wijziging van de exploitatievoorwaarden. Indien ze oordeelt dat deze ingrepen geen nieuwe vergunning behoeven, zal de erkende instelling die belast is met de controle op de inrichting, deze ingrepen verder opvolgen en de gewijzigde installaties opleveren.

In het tegenovergestelde geval zal een nieuwe vergunningsprocedure moeten doorlopen worden volgens de klasse waartoe de inrichting behoort, met inbegrip van het inwinnen van de voorgeschreven adviezen van de belanghebbende partijen. In dit geval heeft de uitbater evenwel de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen tot afwijking van bepaalde modaliteiten. De Dienst Ingedeelde Inrichtingen behandelt deze aanvragen. Het is evenwel de vergunningsverlenende instantie die er een beslissing over neemt, hetzij de directeur-generaal van het Agentschap voor de inrichtingen van klasse II en III, hetzij de Minister voor Binnenlandse Zaken voor de inrichtingen van klasse I.

BIJZONDERE WIJZIGINGSVERGUNNINGEN

Ingevolge het verschijnen van nieuwe, stringentere regelgeving kan de exploitant van een inrichting verplicht worden om een nieuwe vergunningsaanvraag in te dienen waaruit blijkt dat zijn, al of niet aangepaste, installaties voldoen aan de gewijzigde voorwaarden opgelegd door de regelgeving. Zulke bijzondere wijzigingvergunningen zijn momenteel in aanvraag wegens de uitvaardiging van het nieuwe ARBIS-2001, in het bijzonder artikel 81.

ONTMANTELINGSVERGUNNINGEN EN STOPZETTING VAN DE UITBATING VAN EEN INRICHTING

De stopzetting van de uitbating van een inrichting vereist de intrekking van de verleende vergunning. De invoering in september 2001 van een jaarlijkse retributie ten laste van de exploitanten van de inrichtingen van klasse III, heeft ertoe geleid dat ca. 3.500 exploitanten bij het Agentschap aangifte hebben gedaan van het feit dat de uitbating van de inrichting waarop de retributie betrekking heeft inmiddels werd stopgezet. Deze dossiers wachten op behandeling. Na een verificatie ter plaatse door het *Departement Toezicht & Controle* zal de dienst een attest aan de exploitant bezorgen. Het ARBIS-2001 heeft de ontmanteling van sommige inrichtingen die tijdens hun uitbating radioactief besmet zijn geworden, afhankelijk gesteld van een voorafgaande vergunning, omdat deze ontmanteling met bijzondere zorg moet gebeuren. Hiertoe werd een nieuw type van vergunning ingevoerd.

WETENSCHAPPELIJKE RAAD

Het Agentschap wordt bij de uitoefening van zijn vergunningsverlenende taken bijgestaan door de *Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen* (zie elders in dit verslag). De raad nam terzake via het ARBIS-2001 de bevoegdheden over van de *Speciale Commissie voor Ioniserende Stralingen*, die door het ARBIS-1963 was opgericht als adviesorgaan voor het verstrekken van de vergunningen en erkenningen die op federaal niveau werden afgeleverd, in het bijzonder voor de inrichtingen van klasse I. In afwachting van de installatie van de Wetenschappelijke Raad, die plaats vond op 19 juni 2003, is de Speciale Commissie verder blijven functioneren om de dossiers op te volgen die nog waren ingediend op basis van het ARBIS-1963. In de loop van 2003 kwam de Commissie een laatste maal samen. De nieuw geïnstalleerde raad daarentegen vergaderde tweemaal.

Door de overheveling van de vergunningsverlenende bevoegdheid voor de inrichtingen van klasse II en III van de provincies naar het Agentschap zijn ook de *provinciale adviserende comités*, die opgericht waren door het ARBIS-1963, opgeheven. Een tussenkomst van de wetenschappelijke raad is niet voorzien voor deze dossiers, alhoewel de raad het Agentschap kan adviseren over de generieke aanpak.

VERLEENDE VERGUNNINGEN

De tabellen op de volgende pagina geven een globaal beeld van de vergunningsverlenende activiteit van het Agentschap, tijdens de verslagperiode én sinds de operationalisering van het Agentschap. Het gaat hier om de totaliteit van de vergunningsaanvragen voor de oprichting van nieuwe installaties, voor de wijziging van bestaande installaties of voor de ontmanteling van installaties (dus zonder stopzettingen of bijzondere vergunningen).

**Aantal vergunningsaanvragen ontvangen en behandeld
tijdens het jaar 2003**

	Reeds in behandeling op 1/1/2003	Ingediend of geopend	Afgehandeld ⁽¹⁾	Nog in ⁽²⁾ behandeling op 31/12/2003
Klasse I	19	7	10	16
Klasse II	155	164	102	217
Klasse III	529	724	508	745

Als gevolg van de ingebruikname van een nieuw geïnformatiseerd beheerssysteem in de loop van 2002 en een verbeterde omschrijving van het begrip 'vergunningaanvraag' kunnen de cijfers vermeld in het vorige jaarverslag afwijken van dit in het huidige verslag.

**Aantal vergunningsaanvragen ontvangen en behandeld
sedert de start van het Agentschap op 1 september 2001**

	Reeds in behandeling op 1/9/2001	Ingediend of geopend	Afgehandeld ⁽¹⁾	Nog in ⁽²⁾ behandeling op 31/12/2003
Klasse I	5	24	13	16
Klasse II	0	371	154	217
Klasse III	0	1.520	775	745

Toelichting bij de tabellen:

- ⁽¹⁾ De afhandeling van een aanvraag houdt niet noodzakelijk de aflevering in van een vergunning, omdat ze ofwel geweigerd werd, ingetrokken of overbodig geacht.
- ⁽²⁾ De dossiers die nog in behandeling zijn kunnen zich uiteraard in een zeer verschillend stadium bevinden, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.

VERGUNNINGEN VERLEEND IN 2003 VOOR INRICHTINGEN VAN KLASSE I

Er zijn in België slechts een 10-tal industriële installaties vergund als inrichting van klasse I, waaronder de 7 kerncentrales. Concrete projecten voor de oprichting van nieuwe inrichtingen zijn er momenteel niet zodat er ook geen vergunningen in behandeling zijn. Er zijn daarentegen wel geregeld vergunningsaanvragen tot wijziging of uitbreiding van bestaande installaties. Inrichtingen van klasse I hebben doorgaans een complexe samenstelling, zodat de uitbreidingsprojecten soms belangrijke installaties betreffen. Ondanks de wet op de kernuitstap blijft de afgifte van nieuwe vergunningen mogelijk voor aanpassingen aan de bestaande kerncentrales, zolang zij de levensduur van 40 jaar niet hebben bereikt. De praktijk om na elke tien jaar een grondige veiligheidsevaluatie van de installaties door te voeren, die van meet af aan werd opgelegd aan de kerncentrales, werd door het Agentschap veralgemeend naar andere installaties van klasse I. De acties daartoe werden in 2003 geïnitieerd.

De 7 dossiers die in de loop van 2003 werden geopend hadden betrekking op de volgende installaties en handelingen:

- Belgoproces te Mol/Dessel:
 - de opslag van besmette handschoenkasten afkomstig van Belgonucleaire, in afwachting van hun demontage en conditionering
 - de conditionering van radium-naalden
- IRE te Fleurus:
 - De tijdelijke uitbreiding van de bestaande opslagcapaciteit aan splijtbare materialen, in afwachting van de ingebruikname van definitieve opslaginstallaties.
 - De allereerste 'tienjaarlijkse' veiligheidsevaluatie.
- FBFC te Dessel: de allereerste 'tienjaarlijkse' veiligheidsevaluatie.
- Belgonucleaire te Dessel: de allereerste 'tienjaarlijkse' veiligheidsevaluatie.
- De inplanting van een gasontspanningsstation van Fluxys in de omgeving van de installaties van het SCK•CEN en Belgoproces te Dessel heeft geleid tot een externe adviesaanvraag.

De 10 dossiers die in de loop van 2003 werden afgesloten, hadden betrekking op:

- IRE te Fleurus:
 - de uitbreiding van de opslagcapaciteit aan splijtbare materialen: de vergunning werd afgeleverd bij KB van 15 mei 2003 en bevestigd bij KB van 13 september 2003 (kennisgeving verschenen in het BS van 21 oktober 2003)
 - de tijdelijke uitbreiding van de bestaande opslagcapaciteit aan splijtbare materialen, in afwachting van de ingebruikname van definitieve opslaginstallaties (dossier geopend in 2003)
- Belgoproces te Mol/Dessel:
 - de oprichting van het gebouw BP110X voor de behandeling en conditionering van het A3X-afval: de vergunning werd afgeleverd bij KB van 25 maart 2003
 - de oprichting van het gebouw BP280X voor de behandeling en conditionering van middel- en hoogradioactief afval: de vergunning werd afgeleverd bij KB van 4 april 2003
 - de vervanging van een deel van de afvoerleiding voor vloeibare lozingen in de Molse Nete
 - de erkenning van een college van deskundigen voor de opstelling van een milieueffectenrapport
- FBFC te Dessel: de adviesaanvraag omtrent de allereerste 'tienjaarlijkse' veiligheidsevaluatie (dossier geopend in 2003)
- De overdracht van de afvalverwerkende installaties van het SCK•CEN naar Belgoproces heeft geleid tot een formele aanpassing van de vergunningsbesluiten van beide inrichtingen middels het KB van 28 maart 2003.
- De adviesaanvraag omtrent de inplanting van een gasontspanningsstation van Fluxys in de omgeving van de installaties van het SCK•CEN en Belgoproces te Dessel.

In 2003 werd een adviesaanvraag gericht tot de Europese Commissie overeenkomstig art. 37 van het Euratom-Verdrag in het kader van 2 lopende vergunningsdossiers:

- de oprichting van het gebouw BP155X van Belgoprocess;
- de vervanging van de stoomgeneratoren in de kerncentrale van Doel, eenheid KCD-2.

Deze dossiers werden eveneens ter advies overgemaakt aan de betrokken lokale overheden (gemeenten, provincies).

Sommige installaties van Belgoprocess op de site BP1 (de vroegere installaties van Eurochemic) en BP2 (vroegere afvalverwerkingsinstallaties van het SCK•CEN) en sommige installaties van het SCK•CEN (reactor BR3) maken het voorwerp uit van een aanvraag tot ontmantelingsvergunning, ingediend in 2002. Aangezien de ontmantelingsactiviteiten reeds werden aangevat vóór het verschijnen van het ARBIS-2001, zijn de exploitanten niet gehaast om de nodige inlichtingen te bezorgen om het dossier af te ronden.

Wegens de verlaging van de dosislimiet voor de bevolking van 5 naar 1 mSv/jaar, die het gevolg is van het verschijnen van het ARBIS-2001, zijn de lozingsnormen van alle belangrijke nucleaire inrichtingen momenteel opnieuw in onderzoek. In totaal zijn 18 aanvragen voor een herziening van de lozingsnormen in de oppervlaktewateren of in de atmosfeer in behandeling voor de inrichtingen van klasse I, krachtens artikel 81.2 van het ARBIS-2001.

VERGUNNINGEN VERLEEND IN 2003 VOOR INRICHTINGEN VAN KLASSE II EN III

Het Agentschap heeft vanaf 1 september 2001 de rol van vergunningsverlenende instantie overgenomen van de bestendige deputaties van de provinciebesturen voor wat betreft de nucleaire inrichtingen van klasse II en III. Het Agentschap heeft de niet-geïnfomatiseerde archieven geërfd van de 10 provinciale besturen, omtrent de vergunningen die in het verleden werden afgeleverd. Een geactualiseerde inventaris van de vergunde inrichtingen van klasse II is in momenteel in ontwikkeling. Deze inventaris omvat de technische kenmerken van iedere installatie en het type van de eraan verbonden risico's (verspreiding van radioactiviteit via criticiteit, brand, ontploffing, inslag, verlies van bronnen, ...). Gerichte vragenlijsten werden aan de betreffende exploitanten overgemaakt.

De vergunningsaanvragen slaan op installaties met uiteenlopende karakteristieken die behoren tot diverse sectoren en die soms complex van samenstelling zijn: ziekenhuizen, R&D-laboratoria, conformiteitscontrole tijdens industriële processen, niet destructieve controle, installaties voor de doorstraling van voedingswaren, enz. Het administratief onderzoek van de technische aspecten van het dossier heeft als bedoeling zich ervan te vergewissen dat de veiligheid en de beveiliging van de ontworpen installaties en van de gehanteerde werkprocedures in overeenstemming zijn met de geldende regelgeving en met de regels van de goede praktijk. Deze evaluatie leidt tot de opstelling van bijzondere uitbatingvoorwaarden die in de vergunningsakten worden opgenomen.

Uit de overzichtstabellen blijkt dat het Agentschap, sinds zijn operationalisering, jaarlijks meer vergunningsaanvragen heeft ontvangen, dan de dienst Ingedeelde Inrichtingen er kon verwerken. Pas in het volgende jaarverslag zal het Agentschap een kentering terzake kunnen aankondigen. In onderstaande tabellen wordt een beeld geschetst van de aard van de inrichting waarop de aanvragen, ontvangen in 2003, betrekking hebben.

Klasse III-inrichtingen			Klasse II-inrichtingen		
aard		%	aard		%
tandartskabinet	Oprichting	31,1	Ziekenhuis	Oprichting	7,3
	Wijziging	24,0		Wijziging	15,2
	Uitbreiding	12,3		Uitbreiding	10,4
	Overdracht	3,2	Andere	Oprichting	19,5
radiologiekabinet	Oprichting	4,3		Wijziging	14,0
	wijziging	2,2		Uitbreiding	9,1
dierenartskabinet	Oprichting	3,0		Stopzetting	6,7
			Overdracht	3,0	
Mobiele installaties		2,6	Mobiele installaties		3,0

ERKENNINGEN VAN DESKUNDIGEN

De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* zorgt voor de uitreiking van de erkenningsakte van de deskundigen in de fysische controle, die werkzaam zijn binnen de nucleaire inrichtingen of als inspecteur in dienst zijn van een erkende instelling. Met deze erkenning wordt de vakbekwaamheid van deze personen geattesteerd, die noodzakelijk is om de opdrachten voorzien in het ARBIS-2001 te kunnen vervullen. In de loop van 2003 werden aan 29 personen een erkenning verstrekt als deskundige van klasse I en aan 4 personen als deskundige van klasse II.

NATIONALE ACTIVITEITEN INZAKE RADIOACTIEF AFVALBEHEER

De Dienst volgt de bestuursrechtelijke aspecten die verbonden zijn aan het beheer van het radioactief afval dat door de vergunde inrichtingen wordt voortgebracht.

In samenwerking met NIRAS, de erkende instelling AVN en de regionaal bevoegde milieu-instanties heet het Agentschap de inhoud vastgesteld van het veiligheidsverslag en het milieueffectenrapport, die een eventuele vergunningsaanvraag zullen moeten begeleiden voor de inrichting van een oppervlakteberging voor radioactief afval behorend tot de categorie A. Zulke projecten worden momenteel uitgewerkt door de lokale partnerschappen te Mol (Mona), Dessel (Stola) en Fleurus (PaLoff). Het Agentschap volgt van nabij de opgestelde wetenschappelijke studies (hydrogeologie, modellisatie van de installaties, chemico-toxiciteit, radiologische lange-termijn-impact, ...) vanuit het oogpunt van de nucleaire veiligheid en de stralingsbescherming.

Via een selectieve deelname aan internationale conferenties en initiatieven (bv. internationale doorlichting van het SAFIR-II verslag van NIRAS, de Frans-Belgische

werkgroep geologische berging, ...) volgt het Agentschap de plannen voor de berging van radioactief afval in diepe geologische lagen, die op initiatief van NIRAS worden ontwikkeld.

In het kader van de vrijgave van afvalstoffen en materialen die potentieel nog zwak verontreinigd kunnen zijn met radionucliden, is een werkgroep actief die de belangrijkste producenten en AVN verenigt, om de praktische toepassingsmodaliteiten van de vrijgave-regelgeving verder op punt te zetten. In het kader van het federaal-gewestelijk samenwerkingsakkoord van 17 oktober 2002 werd een aangifteformulier ontwikkeld dat de betrokken exploitanten jaarlijks vóór 1 maart aan het Agentschap moeten overmaken. Op basis van deze aangiften wordt een overzicht opgemaakt voor de gewestelijke afvalagentschappen.

DE SANERINGSPROJECTEN TE OLEN

De dienst volgt van nabij de sanering van de *historische radiologische verontreinigingen te Olen*, in overleg en samenwerking met de andere betrokken partijen, verenigd in het begeleidingscomité. In dit kader werd de te volgen vergunningsprocedure uitgewerkt voor een mogelijke bergingsinrichting aan de oppervlakte voor het verontreinigd materiaal afkomstig van de gesaneerde sites. Voor de saneringswerkzaamheden zelf werd een procedure ontwikkeld volgens dewelke een later in te dienen interventieaanvraag kan worden behandeld. Het Agentschap heeft samen met NIRAS en de gewestelijke instanties OVAM en AMINAL, de conceptuele aanpak van het saneringsproject bestudeerd en de bijgaande radiologische impact. De inhoudstafel van het milieueffectenrapport, dat een latere aanvraag moet begeleiden, werd uitgewerkt naar het voorbeeld van het bergingsproject voor radioactief afval van categorie A. Ter voorbereiding van de sanering van de waterloop *de Bankloop*, werd een inventarisatiestudie opgezet om de uitgestrektheid van de verontreiniging na te gaan. Het Agentschap werd ook geraadpleegd over de verdeling van de financieringslast van het saneringsproject tussen de betrokken partijen.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN INZAKE BEHEER VAN RADADIOACTIEF AFVAL

Als contracterende partij van het *Gezamenlijk verdrag inzake het veilig beheer van radioactief afval en bestraalde kernsplijtstof* heeft België een 3-jaarlijkse informatieplicht te vervullen. Het *Nationaal Rapport van België*, opgesteld onder de coördinatie van het Agentschap, werd op de eerste toetsingsconferentie in november 2003 gepresenteerd en toegelicht.

Het Agentschap neemt deel aan de werkzaamheden het *Waste Safety Standards Committee* (WASSC) van de IAEA, waarvan de 15de en 16de bijeenkomst plaats vonden in maart en september 2003 op de hoofdzetel van de IAEA te Wenen. Het voorzitterschap van dit comité wordt waargenomen door het departementshoofd Regelgeving & Vergunningen, die in deze hoedanigheid ook de vergaderingen bijwoont van de *Commission on Safety Standards* (CSS) van de IAEA.

1.2. Het transport van radioactieve materialen

TRANSPORT- EN OVERBRENGINGSVERGUNNINGEN

De *Dienst Invoer & Vervoer* behandelt de aanvragen tot het bekomen van vergunningen voor het vervoer en de overbrenging (in- en uitvoer) van radioactieve stoffen in het algemeen en van radioactieve afvalstoffen in het bijzonder. Deze dienst staat eveneens in voor de goedkeuringen van de modellen van colli voor het vervoer van radioactieve stoffen en van radioactieve capsules. Het transport van radioactieve stoffen valt onder de reglementering betreffende het transport van gevaarlijke goederen over de weg, per spoor, overzee, langs de binnenwateren of doorheen het luchtruim. Het gaat hier om regelgeving die op Europees en zelfs op internationaal niveau tot stand komt.

De aard van de gereguleerde transportbewegingen hangt enerzijds samen met de kenmerken van de nucleaire installaties aanwezig op het nationale grondgebied (kerncentrales, splijtstofabrieken, isotopenproductie, research-installaties, ziekenhuizen, ...) en anderzijds met de geografische ligging van ons land als doorvoergebied naar nucleaire installaties in de buurlanden (havens, verkeersaders, ...). In de beschouwde verslagperiode werden een 350-tal vergunningen en een 50-tal goedkeuringen verleend. Op het einde van 2003 waren nog ca. 40 aanvragen in behandeling, wat als een normaal volume kan worden beschouwd.

OPLEIDING

De dienst verzekert de opleiding van personen die radioactieve stoffen vervoeren over de weg. Iedere bestuurder van zo'n voertuig dient in het bezit te zijn van een ADR-opleidingsgetuigschrift geldig voor de klasse 7, wat het volgen van een voortgezette opleiding inhoudt. In de betrokken verslagperiode werden 3 opleidingssessies georganiseerd, die elk bestonden uit een initiatie- en een vervolmakingscursus. Over het ganse jaar volgden 61 personen de initiatiecursus en 26 personen de vervolmakingscursus, die 5 jaar na de initiatiecursus dient gevolgd. De regelgeving met betrekking tot het verlenen van het ADR-opleidingsgetuigschrift werd geactualiseerd via de uitvaardiging van het koninklijk besluit van 6 februari 2003.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

De dienst volgt de werkzaamheden van de permanente werkgroep van de Europese Unie inzake het vervoer van radioactieve stoffen en van de *Radioactive Transport Study Group (RTSG)*, die de terzake bevoegde overheden verenigt van de landen met een betekenisvolle nucleaire industrie. Hij neemt actief deel aan het *Technisch Comité* ter herziening van het IAEA-transportreglement, waarop de internationale regelgeving is geïnspireerd. Het lopende herzieningsproces zal uitmonden in een nieuwe editie van het reglement in 2005. Tenslotte volgt de dienst de internationale ontwikkelingen in de sector door en geregelde deelname aan congressen en conferenties (o.a. *International Conference on the Safety of Transport of Radioactive Material*, Wenen, juli 2003).

KWALITEITSCERTIFICERING

De inspanningen tot certificering van de dienst *Invoer & Vervoer* werden verdergezet, met een beschrijving van de processen binnen de dienst.

1.3. De medische toepassingen van ioniserende straling

De *Dienst Medische Toepassingen* is bevoegd voor het afleveren van vergunningen en erkenningen aan de personen die zich met medische stralingstoepassingen bezig houden. De Dienst staat in voor het verstrekken van de goedkeuringen waarbij de toestellen die in de diergeneeskunde worden gebruikt, als type moeten beantwoorden. Ook het fabriceren en verdelen van radiofarmaca is afhankelijk van een vergunning die door de Dienst wordt verleend.

Individuele akten verstrekt in de beschouwde verslagperiode

tandartsen als gebruikers van X-stralen apparatuur	523
radiologen als gebruikers van X-stralen apparatuur	163
veerartsen als gebruikers van X-stralen apparatuur	16
beoefenaars van de nucleaire (dier)geneeskunde	27
beoefenaars van de klinische biologie die radionucliden aanwenden	6
beoefenaars van de radiotherapie	13
arbeidsgeneesheren met toezicht op de stralingswerkers	9
deskundigen in de medische stralingsfysica	29
Totaal	786

MEDISCHE JURY

De erkenningen als deskundige in de medische stralingsfysica, als beoefenaar van de nucleaire geneeskunde of diergeneeskunde, als klinisch bioloog en als radiotherapeut komen tot stand na raadpleging van een *Medische Jury*, waarvan de oprichting is voorzien in het ARBIS-2001. De Dienst Medische Toepassingen neemt het secretariaat waar van dit adviesorgaan en bereidt de dossiers voor.

De Jury is driemaal samengekomen in de loop van 2003. De minimumvereisten voor de permanente vorming van de deskundigen in de medische stralingsfysica werden na advies van de Jury vastgesteld, alsook de inhoud en vorm van het activiteitenverslag.

MEDISCHE JURY VAN DE WETENSCHAPPELIJKE RAAD

De erkenningen als arbeidsgeneesheer, belast met het toezicht op personen die beroepshalve zijn blootgesteld aan ioniserende straling, komen tot stand op advies van de *Medische Jury van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling*. In afwachting van de installatie van de nieuwe Raad (zie elders in dit verslag) werden de dossiers voorgelegd aan de geneeskundige commissie van de Speciale Commissie. In zijn zitting van februari 2003 bracht de commissie advies uit over 16 aanvraagdossiers.

BEREIDING VAN NIET-INGEKAPSELDE RADIONUCLIDEN

De controle op de bereiding van niet-ingekapselde radionucliden dient toevertrouwd aan een daartoe erkende apotheker. Een commissie, bestaande uit een Nederlandstalige en een Franstalige kamer, komt tussen in de erkenningsprocedure. De Dienst Medische Toepassingen neemt het secretariaat waar. In zijn zitting van augustus 2003 bracht de commissie advies uit over 7 aanvraagdossiers.

BELEIDSVOORBEREIDENDE STUDIES

In gevolge een aanbeveling van de Hoge Gezondheidsraad werden 4 onderzoeksprojecten opgestart in het kader van personeels- en patiëntendosimetrie in de interventionele radiologie en CT-onderzoek in de pediatrie.

CE-MARKERING VAN MEDISCHE HULPMIDDELEN

De dienst levert de zogenaamde *Free Trade Certificates* af in het kader van de regelgeving betreffende de medische hulpmiddelen. Het gaat om de omzetting in Belgische regelgeving van de Europese richtlijn 93/42/EEG van 14 juni 1993 (KB van 18 maart 1999). In de verslagperiode werden 39 van dergelijke certificaten verstrekt. Een vertegenwoordiger van het Agentschap neemt deel aan de vergaderingen van de Commissie nr. 62 'Medische toestellen' van CEBEC.

TYPE-GOEDKEURING VAN DIERGENEESKUNDIGE RÖNTGENAPPARATUUR

De criteria voor de goedkeuring van de röntgentoestellen gebruikt in de diergeneeskunde werden uitgewerkt. Gestandaardiseerde aanvraagformulieren zijn ter beschikking. De eerste aanvraag werd in december 2003 ontvangen.

DOORSTRALEN VAN VOEDINGSWAREN

De behandeling van voedsel en voedselingredienten met ioniserende straling is op Europees niveau geregeld door de richtlijnen 1999/2/EG en 1999/3/EG van 22 februari 1999 en op nationaal niveau door het koninklijk besluit van 13 maart 2002 (gewijzigd door het KB van 18 december 2002). Het Agentschap verleent de vergunningen, terwijl de controle in overleg verloopt met het *Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid*. In het kader van deze regelgeving werden 24 aanvragen ingediend voor de hernieuwing van vergunningen en voor advies voorgelegd aan de Hoge Gezondheidsraad. Het diensthoofd heeft deelgenomen aan de 20ste jaarlijkse vergadering van de *International Consultative Group on Food Irradiation* (ICGFI) in oktober 2003.

1.4. de maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke bescherming

De *Dienst Non-proliferatie & Fysieke Bescherming* volgt de evolutie van de internationale regelgeving inzake de niet-verspreiding van kernwapens en de fysieke bescherming van de kernmaterialen en -installaties. Zij neemt de nodige initiatieven om ervoor te zorgen dat de eigen nationale regelgeving is afgestemd op de door ons land terzake aangegane verbintenissen en op de aanbevelingen van de internationale instanties, rekening houdend met de specifieke sociaal-economische realiteit van ons land.

DE VEILIGHEIDSCONTROLE-OVEREENKOMSTEN

Wegens de toenemende internationale bezorgdheid over de mogelijke verspreiding van kernwapens, nam wereldwijd de politieke druk op alle verdragsluitende staten van het NPT toe, om zo spoedig mogelijk hun *Aanvullend Protocol bij de Veiligheidscontrole-overeenkomst gesloten met de IAEA* in voege te laten treden. Het Protocol geeft de IAEA de noodzakelijke middelen om clandestiene nucleaire activiteiten op te sporen. Ten gevolge van het Euratom Verdrag verloopt de inwerkingtreding op een uniforme en gecoördineerde wijze in alle lidstaten van de Europese Unie. Middels de wet van 13 november 2002 (BS van 31 januari 2003) betuigde de Belgische wetgever reeds zijn

akkoord met het Aanvullend Protocol bij de Veiligheidscontrole-overeenkomst gesloten tussen alle kernwapenloze lidstaten van de Europese Unie, Euratom en de IAEA. Uiteindelijk zal het Protocol op 30 april 2004 – de vooravond van de uitbreiding van de Unie – gezamenlijk in werking treden voor de gehele Europese Unie. De wet van 20 juli 1978 heeft de IAEA de toestemming verleend om in het kader van zijn opdracht informatie te vergaren op Belgisch grondgebied en heeft de nucleaire sites opengesteld voor zijn inspecteurs. Een aanvulling op de wet is evenwel nodig om de verruimde opdrachten van de IAEA en zijn inspecteurs, zoals voorzien in het Aanvullend Protocol, mogelijk te maken. De Dienst heeft deze wetswijziging voorbereid.

DE NATIONALE FYSIEKE BEVEILIGINGSMAATREGELEN

De maatregelen die de overheid oplegt ter beveiliging van de kernmaterialen, die exploitanten van kerninstallaties of transportfirma's onder zich hebben, om hun ontvreemding of aanwending voor niet vreedzame doeleinden tegen te gaan, zijn vandaag nog altijd gebaseerd op het *koninklijk besluit van 14 maart 1956 aangaande de uitvoering van de wet van 4 augustus 1955 betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied van de kernenergie*. Een actualisering van deze instructies dringt zich op, rekening houdend met de aanbevelingen INFCIRC/225/Rev.4 van de IAEA. Elders in dit jaarverslag (zie deel 'evolutie van de regelgeving') werd al vermeld dat het Agentschap een aantal bijkomende bevoegdheden heeft overgenomen van de FOD Justitie inzake de fysieke beveiliging van kernmaterialen en -installaties. Daartoe werd de wet op het Agentschap aangepast middels de wet van 2 april 2003. Het koninklijk besluit van 15 mei 2003 heeft enkele van deze bepalingen in werking doen treden, maar de belangrijkste wachten op gepaste uitvoeringsbesluiten. De Dienst heeft in de loop van 2003 deze uitvoeringsbesluiten voorbereid.

DE INTERNATIONALE FYSIEKE BEVEILIGINGSMAATREGELEN

Op internationaal vlak heeft de Dienst deelgenomen aan de onderhandelingen over de amendering van het *Verdrag inzake de externe beveiliging van kernmateriaal*, waarbij de opgelegde beschermingsmaatregelen niet langer zouden beperkt blijven tot de internationale transporten, maar alle transport- en opslagactiviteiten zouden behelzen. In maart 2003 werd in de werkgroep een consensus over de ontwerp tekst bereikt. De Dienst neemt deel aan de halfjaarlijkse bijeenkomsten van de *European Nuclear Security Regulators Association (ENSRA)*, die de bevoegde autoriteiten van 8 Europese landen groepeerd en die naar het voorbeeld van WENRA een forum wil zijn voor de uitwisseling van expertise inzake fysieke beveiliging.

DE NAGALM VAN 11 SEPTEMBER 2001

Sinds de aanslagen op de twin-towers in New York krijgen actieplannen tegen het internationale terrorisme in diverse internationale fora een hoge prioriteit. Samen met de vertegenwoordigers van de FOD Buitenlandse Zaken tracht de Dienst deze initiatieven op te volgen, in het bijzonder wat betreft de nucleaire aspecten.

NIET-VERSPREIDING VAN KERNWAPENS

De volgende toetsingsconferentie van het Verdrag inzake de Niet-Verspreiding van Kernwapens (NPT) zal plaatsvinden in 2005. De dienst neemt deel aan de werkzaamheden van het comité dat deze conferentie voorbereidt en draagt bij tot de uitwerking van het Belgische standpunt inzake de niet-verspreiding van kernwapens en

de vernietiging van massavernietigingswapens. De Dienst volgt de maandelijkse vergaderingen van de CONOP-werkgroep (COmité NOn-Proliferation), opgericht in het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de Raad van de Europese Unie.

1.5. Kempense antenne

De Kempense Antenne, sedert september 2001 gehuisvest in een pand van de gemeente Dessel, heeft zijn rol als lokaal aanspreekpunt van het Agentschap binnen deze regio in de loop van 2003 verder uitgebouwd. De werkzaamheden van de lokale partnerschappen gevormd tussen NIRAS en de gemeenten Dessel en Mol, respectievelijk *STOLA* (Dessel) en *MONA* (Mol) genoemd, werden van nabij opgevolgd. De Antenne neemt deel aan initiatieven waarbij de participatie van het publiek aan de besluitvorming rond de inplanting van nucleaire installaties, zoals bergingsinstallaties voor radioactief afval, centraal staat. Het volgt de werkzaamheden van het *COWAM-netwerk* (*Communities and Waste Management*) waar lokale gemeenschappen uit verschillende Europese landen elkaar ontmoeten, met financiële steun van de Europese Commissie via het 5de kaderprogramma.

In het kader van het BRAEM-project (Umicore-Olen) werd deelgenomen aan diverse bijeenkomsten, waaronder deze van het Begeleidingscomité en zijn werkgroepen, zoals de werkgroep Dialoog & Overleg, de Task Force en de werkgroep Financiën.

2. wat het Agentschap in 2003 presteerde als controlerende overheid.

De taken van het Agentschap als controlerende overheid worden verzekerd door het *Departement Toezicht & Controle*. Deze entiteit van het Agentschap controleert of de vergunningshouders zich strikt houden aan de uitgevaardigde regelgeving in het algemeen en aan de voorwaarden opgelegd in de afgeleverde vergunningen in het bijzonder. Het Agentschap beschikt daartoe over een korps van nucleaire inspecteurs, die over politionele bevoegdheid beschikken om desnoods proces-verbaal op te stellen over vastgestelde inbreuken en deze aan de gerechtelijke instanties te kunnen overmaken. De bevoegdheden van deze inspecteurs zijn vastgelegd in een koninklijk besluit van 20 juli 2001. Op 31 december 2003 beschikte het Agentschap over 27 beëdigde inspecteurs, aangesteld bij koninklijk besluit, waarvan de nominatieve lijst werd bekendgemaakt in het Staatsblad van 9 januari 2004. Op het correct functioneren van deze inspecteurs wordt toegezien door het *Vast Comité van Toezicht op de Politiediensten (Comité P)*, zoals alle inspectiediensten met politionele bevoegdheid.

Voor de inspecties van de vergunde inrichtingen, zowel wat betreft de bezoeken ter plaatse aan de installaties als wat betreft de permanente veiligheidsevaluaties, doet het Agentschap een beroep op 3 private controle-instellingen die daartoe een erkenning hebben bekomen op basis van de regelgeving van kracht voor de operationalisering van het Agentschap op 1 september 2001. Zoals reeds elders in dit verslag vermeld heeft het koninklijk besluit van 30 mei 2002 de duur van de overgangsregeling ingesteld door artikel 52bis van de FANC-wet, verlengd tot 1 september 2004. Tijdens deze overgangsregeling dienen de exploitanten van de vergunde inrichtingen de controleopdrachten, zoals bepaald in hoofdstuk III van het ARBIS-2001, te blijven toevertrouwen aan de erkende instellingen, terwijl deze laatste verplicht zijn om deze opdrachten in alle onafhankelijkheid te blijven uitvoeren. Aan deze regeling zal automatisch een einde komen van zodra de raad van bestuur van het Agentschap een keuze heeft gemaakt hoe het Agentschap zijn relaties met deze controle-instellingen in de toekomst wenst te organiseren, conform art. 28, 29 en 30 van de FANC-wet.

Naast het toezicht op de werking van de nucleaire installaties en werkzaamheden, houdt het Agentschap toezicht op de radioactiviteit die in de omgeving wordt verspreid door lozingen vanuit deze installaties of vanuit andere bronnen. Daartoe beschikt het Agentschap over een automatisch meetnet TELERAD. Tenslotte waakt het Agentschap over het eventuele misbruik van kerntechnologie, materialen en installaties voor minder vreedzame doeleinden.

Naar analogie met het departement Regelgeving & Vergunningen is het departement Controle & Toezicht intern gestructureerd in de volgende diensten:

- de dienst *ingedeelde inrichtingen*
- de dienst *invoer & vervoer*
- de dienst *medische toepassingen*
- de dienst *non-proliferatie & fysieke bescherming*
- de dienst *toezicht op het grondgebied*

De *cel natuurlijke radioactiviteit* volgt de stralingsrisico's op ten gevolge van de aanwezigheid van natuurlijke radioactieve stoffen.

2.1. De uitbating van de nucleaire inrichtingen

De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* van het departement gaat na of de regelgeving en de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd binnen de vergunde inrichtingen. Voor de inrichtingen van klasse I verloopt het contact tussen de exploitant, het Agentschap en de erkende controle-instelling in de schoot van een *contactcommissie*.

RELATIES MET DE ERKENDE INSTELLINGEN

Het hoofd van de Dienst neemt het voorzitterschap waar van de *Toezichtcommissie* die de werking van elke erkende controle-instelling opvolgt. In afwachting van de totstandkoming van de nieuwe relaties heeft de Dienst ontwerprichtlijnen uitgewerkt die de rol van alle partijen nader preciseert.

UITBATING VAN DE KERNCENTRALES

De Dienst neemt deel aan de vergaderingen georganiseerd naar aanleiding van de geregelde herlading en de revisie van de kerncentrales. Naar aanleiding van de aanval op de WTC-torens te New York op 11 september 2001 werd een studie ondernomen naar de impact van een vliegtuigcrash op één van de Belgische kerncentrales, de mogelijke gevolgen ervan en de maatregelen om het risico te beperken. De resultaten van de studie - die geruststellender waren dan kon worden vermoed - werden bezorgd aan de Minister van Binnenlandse Zaken en het *Ministerieel Comité voor Inlichting en Veiligheid*. De maatregelen die door de exploitanten werden genomen ter uitvoering van het vastgestelde actieplan werden door de Dienst opgevolgd.

Daarnaast hebben de volgende gebeurtenissen de nodig aandacht bekomen:

- Het verloop van het sociaal conflict dat zich in 2003 afspeelde op de nucleaire site van Tihange, in het bijzonder het crisisbeheer van de exploitant en de omstandigheden waarin de uitbating werd voortgezet.
- Het reorganisatieplan *Transform 2003* op de sites van Doel en Tihange.
- De gevolgen van de hete zomer van 2003 op de uitbating van de kerncentrales: om een overschrijding te voorkomen van de maximale temperatuur van het geloosde koelwater werd, ter bescherming van het leefmilieu, het ontwikkeld vermogen gereduceerd.
- De vervanging van de stoomgeneratoren in de centrale Doel 2.

ANDERE NUCLEAIRE UITBATINGEN

Naar analogie met de tienjaarlijkse veiligheidsevaluaties gebruikelijk voor de kerncentrales, werd voor de eerste maal een dergelijke evaluatie uitgevoerd op de fabriek voor splijtstoffabricage van FBFC International te Dessel.

INSPECTIES IN DE MEDISCHE INRICHTINGEN VAN KLASSE II EN III

Een generieke inspectiecampagne voor de diensten radiologie, radiotherapie en nucleaire geneeskunde in de ziekenhuissector werd in 2003 op gang gebracht. Enkele bijzondere enquêtes werden uitgevoerd naar aanleiding van enkele incidenten die zich in zulke instellingen hebben voorgedaan:

- een personeelslid van de technische onderhoudsdienst van een ziekenhuis was het slachtoffer van een zwaar bestralingsincident;
- in een universitair ziekenhuis werd een probleem vastgesteld met een radioactieve bron.

NOODPLANNING

Tijdens de oefeningen georganiseerd in het kader van het *nucleair en radiologisch noodplan* (zie elders) heeft de Dienst de rol vervuld die hem is toebedeeld in de Evaluatiecel (CELEVAL) en de Socio-Economische werkgroep (ECOSOC).

De anomalieën of incidenten die zich in 2003 in Belgische nucleaire installaties hebben voorgedaan werden geclassificeerd op de *internationale incidentenschaal INES*.

VORMING EN INFORMATIE

De Dienst heeft zijn medewerking verleend aan uiteenlopende informatie- en vormingsinitiatieven, bijvoorbeeld in het kader van de organisatie van de wachttol van het Agentschap, de voorlichting van de leden van de civiele veiligheid omtrent de potentiële risico's van zogenaamde 'vuile bommen', de opleiding van het personeel van de afbraakfirma's van radioactieve bliksemafleiders, enz. Er werd deelgenomen aan de werkzaamheden van de *commission locale de sécurité* van de Stad Hoei.

2.2. Het transport van radioactieve materialen

De *Dienst Invoer & Vervoer* verzekert de administratieve opvolging en inspecties voor een 70-tal permanente invoervergunningen en een 200-tal permanente vervoersvergunningen, die in handen zijn van een 100-tal individuele vergunningshouders. Hiertoe registreert en verifieert de dienst de voorafgaande meldingen die door deze vergunningen zijn opgelegd voor elke individuele zending waarbij splijtstoffen zijn betrokken of belangrijke hoeveelheden radioactieve stoffen. Voor de andere zendingen ontvangt de dienst maandelijks een rapportering van de uitgevoerde transporten.

VERVOERSPATRONEN

In de nucleaire splijtstofcyclus zijn er geen bijzondere wijzigingen te melden in de vervoerspatronen. De haven van Antwerpen blijft een belangrijk knooppunt voor de overslag van uranium, al dan niet verrijkt, zowel onder de vorm van oxidepoeders als van hexafluoride. Deze transporten zijn verbonden met de aanwezigheid van belangrijke industriële activiteiten voor de verrijking of chemische bewerking van uranium in onze buurlanden, die bevoorrad worden vanuit mijnbouwactiviteiten in overzeese continenten. Spoorvervoer vormt de voornaamste verbinding met de havenfaciliteiten. De nucleaire bedrijven in de regio Mol-Dessel zijn voor hun aan- en afvoer praktisch volledig aangewezen op vervoer over de weg, op enkele spoortransporten na.

De andere vervoersoperaties van radioactieve stoffen houden hoofdzakelijk verband met de medische toepassingen van radio-isotopen. De explosief toenemende aanwending van fluor-18 voor PET-scan toepassingen, zorgt voor een voelbare stijging van het aantal wegtransporten. De halveringstijd van minder dan 2 uur vereist immers bijna geïndividualiseerde transporten tussen het producerende cyclotron en het centrum voor medische beeldvorming.

Het 6de transport van verglaasd hoogradioactief afval vanuit het Franse La Hague naar Mol-Dessel (september 2003) en de 6 transporten van bestraalde splijtstof vanuit de Nederlandse kerncentrale Borssele naar de opwerkingsinstallaties van La Hague, die ons land via het spoorwagennet doorkruisen, verliepen zonder problemen.

INSPECTIES PER VERVOERSMODUS

In de verslagperiode werden 37 inspecties verricht op het vervoer van radioactieve stoffen langs de weg, waarbij 62 voertuigen met hun lading werden gecontroleerd (voornamelijk op laad- en losplaatsen). Tevens werden er 4 inspecties verricht op luchthavens, waarbij de wijze van behandeling werd nagegaan van zulke colli op de luchthaven zelf en bij twee aldaar gevestigde koerierbedrijven. Het spoor en maritiem vervoer waren elk het voorwerp van één enkele inspectie.

De generieke inspecties, uitgevoerd tijdens het jaar 2003, waren toegespitst op het vervoer van radioactieve bronnen, die vooral gebruikt worden voor niet-destructief onderzoek op werven of in niet-vergunde inrichtingen. Het betreft hier transporten die uitgevoerd worden door bedrijven, die dergelijke dienstverlening aanbieden en daarom voor het gebruik en het transport van deze bronnen over een vergunning beschikken. De bedrijven die zulke transporten uitvoeren zijn dus geen gespecialiseerde vervoersonderneming. In het kader van de campagne tot verwijdering van de radioactieve bliksemafleiders werd het toezicht op de transporten uitgevoerd door de afbraakfirma's geïntensifieerd.

Het toespitsen van het inspectieprogramma op deze specifieke doelgroepen, verklaart de gesignaleerde daling van het aantal gecontroleerde voertuigen per inspectiebeurt van gemiddeld 4 tijdens het vorige werkingjaar, naar ca. 2 in het jaar 2003. Deze aanpak verklaart tevens de relatieve toename van het aantal voertuigen waarbij minstens één inbreuk werd vastgesteld, van 45% vorig jaar tot 58% in 2003.

Het merendeel van de vastgestelde inbreuken had betrekking op non-conformiteiten met betrekking tot de administratieve documenten – het vervoerdocument en de schriftelijke richtlijnen – die het voorwerp waren van recente wijzigingen in de ADR-voorschriften. Daarmee werd een belangrijke doelstelling van het generieke inspectieprogramma gerealiseerd, namelijk de niet-professionele vervoerders van radioactieve stoffen bijstaan bij de aanpassing van hun reglementair vereiste boorddocumenten.

Voor wat de blootstelling van transportwerkers betreft, werd bij één bestuurder een lichte overschrijding vastgesteld van de limietdosis over 12 opeenvolgende glijdende maanden. Samen met de erkende instelling voor fysieke controle werd een onderzoek ingesteld. Na de vaststelling dat een collega bestuurder voor precies dezelfde vervoeroperaties een beduidend lagere dosis had opgelopen, werd duidelijk dat deze verhoogde blootstelling niet rechtstreeks te maken kon hebben met zijn specifieke

vervoeropdrachten en omstandigheden. Het blijft wel zo dat voornamelijk bij het vervoer buiten de nucleaire splijtstofcyclus, bestuurders bij onaangepaste werkmethodes en gewoontes het risico lopen op hoge doses. Het belang van opleiding en permanente motivatie van deze beroepscategorie voor het aanhouden van correcte werkmethodes kan dan ook niet genoeg benadrukt worden.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

Verder werkt de Dienst actief mee op internationaal vlak binnen de Europese Unie en de IAEA ten einde er zorg voor te dragen dat de reglementering voor het vervoer gelijke tred houdt met de technologische vooruitgang en rekening houdt met de opgedane ervaring. Er werd op niveau van de IAEA meegewerkt aan een nieuw initiatief dat een verbeterde fysieke beveiliging van radioactieve stoffen tijdens het vervoer beoogt. Aanvullende voorschriften op dit vlak zijn binnenkort ook in de modale reglementeringen voor het vervoer van alle gevaarlijke stoffen te verwachten.

2.3. de medische toepassingen van ioniserende straling

De *Dienst medische toepassingen* gaat na of de wijze waarop in de gezondheidssector gebruik wordt gemaakt van ioniserende straling, verenigbaar is met de goede praktijkregels van de stralingsbescherming en dit zowel voor het personeel dat er beroepshalve is tewerkgesteld, als voor de patiënten, hun eventuele begeleiders en bezoekers. Aandacht gaat ook naar de bescherming van de omwonenden en het leefmilieu.

De medische toepassingen omvatten alle onderzoeken of behandelingen in de tandheelkunde, de humane geneeskunde of diergeneeskunde waarbij gebruik wordt gemaakt van technieken uit de radiologie, de radiotherapie of de nucleaire geneeskunde. Deze handelingen dienen te gebeuren in overeenstemming met de bepalingen van het ARBIS-2001 en van de afgeleverde vergunningsakten. De verificatie gebeurt zowel aan de hand van administratieve stukken als door het ondernemen van inspecties te velde in de gezondheidsinstellingen zelf. In de mate van het mogelijke worden dergelijke inspecties uitgevoerd door een ploeg van meerdere inspecteurs.

AARD VAN HET UITGEVOERDE INSPECTIEPROGRAMMA

In de loop van 2003 werden 43 ziekenhuizen aan een grondige inspectie onderworpen. Het betrof de voortzetting van een campagne die tijdens het werkingsjaar 2002 van start ging en minstens nog tot 2006 zal doorlopen.

Ter gelegenheid van deze bezoeken worden in de mate van het mogelijke de verschillende ziekenhuisafdelingen betrokken die ioniserende stralen en/of radioactieve substanties aanwenden. Daarbij worden prioriteiten gesteld in functie van de sanitaire risico's die de diverse toepassingen met zich mee kunnen brengen. Daarom gaat de aandacht in de eerste plaats naar de hoge-dosis-technieken die ook door de Europese richtlijn inzake medische stralingstoepassingen als prioritaire aandachtsgebieden zijn aangehaald. In de praktijk betreft het hier de radiotherapeutische stralingstoepassingen waarbij per definitie doses worden gebruikt die acute stralingseffecten kunnen teweegbrengen. Daarnaast is er ook de nucleaire in-vivo geneeskunde waarbij het risico er overwegend in bestaat dat radioactieve besmettingen kunnen optreden en radio-

isotopen in het leefmilieu worden verspreid. Ten slotte zijn er de hoge dosistechnieken uit de radiologische stralingstoepassingen die men essentieel terugvindt op de afdeling medische beeldvorming (CT, sommige dynamische onderzoeken), in het operatiekwartier (interventieradiologie bij verschillende chirurgische ingrepen) en in het catheterisatie-laboratorium (interventionele cardiologie). Afdelingen waar de toegepaste stralingstechnieken relatief geringe risico's met zich brengen, tenminste voor de patiënt, zoals de installaties voor botdensitometrie of tandradiografie, ontsnappen bij de inspecties evenwel niet aan de aandacht.

Er werden in 2003 enkele punctuele inspecties met politieel karakter doorgevoerd die werden verricht op grond van informatie die aan het Agentschap werd gesignaleerd via een melding of klacht.

OPLEIDINGEN VOOR HET MEDISCH PERSONEEL

In het algemeen kon worden vastgesteld dat, hoewel de stralingsbescherming niet hoog scoort op de prioriteitenlijst van de verantwoordelijken uit de medische wereld, er toch een kentering valt waar te nemen in de zin van een verhoogd bewustzijn met betrekking tot de problematiek. De reglementair verplichte opleidingen in radioprotectie voor verpleegkundigen en beeldvormers, die in het jaar 2003 al op volle snelheid liepen, hebben ongetwijfeld een zeer belangrijk aandeel in deze gunstige evolutie gehad. De Dienst medische toepassingen was actief betrokken bij een groot aantal van deze opleidingen. De Dienst waakte ook over de kwaliteit van de door de diverse hogescholen en vormingsinstituten aangeboden vormen, hetgeen aanleiding heeft gegeven tot de publicatie van deze opleidingen op de website van het Agentschap.

CONTACTEN MET DE BEROEPSVERENIGINGEN

In 2003 werden de contacten met een aantal "stakeholders" verdergezet of geïnitieerd. Zo waren er verscheidene ontmoetingen met de representatieve verenigingen van de dierenartsen en van de faculteiten diergeneeskunde, waarbij uiteindelijk een consensus kon worden bereikt met betrekking tot de noodzakelijk geachte opleiding radioprotectie voor veterinaire toepassingen van radiologie. Discussies met het *Consilium radiologicum*, die de geneesheren-specialisten in de radiologie vertegenwoordigen, werden eveneens aangevat.

STOFFELIJK OVERSCHOT VAN RADIOACTIEF BESMETTE PERSONEN

Naar aanleiding van het overlijden van een radioactief besmet persoon (iatrogene besmetting omwille van metabolische radiotherapie), dat nogal wat aandacht kreeg in de media, heeft het Agentschap een vraag om advies gericht aan de Hoge Gezondheidsraad. De discussies in de schoot van de raad werden door de Dienst medische toepassingen gevolgd en mondden uit in de formulering van een advies in het najaar 2003. Er werd een begin gemaakt van implementering van dit advies, ondermeer door het informeren van de federale gezondheidsinspecteurs en van de burgerlijke stand van steden en gemeenten.

2.4. de maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke bescherming

BEGELEIDING VAN DE INTERNATIONALE INSPECTEURS

De hoofdopdracht van de *Dienst non-proliferatie & fysieke bescherming* van het departement bestaat erin de internationale inspecteurs van Euratom en deze van de IAEA te begeleiden tijdens hun bezoeken aan nucleaire installaties op het Belgische grondgebied. In uitvoering van de akkoorden gesloten met de IAEA en Euratom heeft de wet van 20 juli 1978 dergelijke inspecties in België mogelijk gemaakt. Het inspectievolume gepresteerd tijdens de periode gedekt door dit verslag kan worden geraamd op een 300-tal mandagen, als volgt verdeeld:

type van installatie	Inspectievolume (in mandagen)
kerncentrales	53
onderzoeksinstallaties	41
splijststoffabrieken	142
opslagplaatsen	37
Andere	21
Totaal	294

Dankzij het Aanvullend Protocol (AP) dat België als kernwapenloze EU-lidstaat heeft gesloten met Euratom en de IAEA, beschikken de IAEA-inspecteurs voortaan over meer bevoegdheden om clandestiene nucleaire activiteiten op te sporen op het Belgisch grondgebied. In afwachting van een nog te treffen uitvoeringwet heeft de Dienst de toepassing van het AP alvast voorbereid, o.m. door het uittesten van het softwarepakket CAPE (Commission Additional Protocol Editor) in het kader van de AP User Group, dat zal worden aangewend om de verklaringen aan de inspectoraten over te maken.

EIGEN TOEZICHT OP DE FYSIEKE BEVEILIGING

Tot vóór de start van het Agentschap behoorde de begeleiding van de internationale inspecteurs tot de opdracht van de *Dienst Nucleaire Veiligheid* van de FOD Justitie. Het Agentschap zal in de nabije toekomst nog andere taken overnemen van deze FOD, met name de fysieke beveiliging van installaties en materialen. Samen met de gelijknamige dienst van het Departement Regelgeving & Vergunningen werd de overdracht van deze taken voorbereid door het opstellen van de uitvoeringsbesluiten op de wet van 2 april 2003. Met de uitbaters van de verschillende nucleaire installaties werden de initiatieven verdergezet om de bestaande fysieke beschermingsmodaliteiten te verbeteren. Voor sommige gevoelige transporten werden interventiescenario's vastgesteld. Op internationaal vlak heeft de dienst deelgenomen aan de werkzaamheden van de *European Safeguards Research and Development Association (ESARDA)*, die sinds 1969 een aantal wetenschappelijke instellingen verenigt rond het thema van de nucleaire fysieke beveiliging.

VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN

Het Agentschap is sinds 1 februari 2003 lid van de Nationale Veiligheidsautoriteit die instaat voor de aflevering van de veiligheidsmachtigingen op grond van de wet van

11 december 1998. Naar aanleiding van de gebeurtenissen van 11 september 2001 werd een procedure ingevoerd voor een 'snelle screening' van alle personen die beroepshalve op korte termijn toegang moeten hebben tot een nucleaire installatie. Tijdens het jaar 2003 werden 20.790 aanvragen bij het Agentschap ingediend en werden er 19.373 afgehandeld door de Dienst.

De dienst is belast met het indienen van de aanvragen en de opvolging van de veiligheidsonderzoekingen voor de personeelsleden van het FANC bij de Nationale veiligheidsautoriteit aangesteld door de wet van 11 december 1998 betreffende de classificaties en veiligheidsmachtigingen: 8 bijkomende aanvragen werden ingediend.

ILLEGALE TRAFIEK VAN KERNMATERIALEN

De dienst onderzoekt elke aanwijzing die duidt op een mogelijke illegale verhandeling van kerntechnisch materiaal. Tijdens de verslagperiode heeft de Dienst zijn medewerking verleend aan 3 enquêtes die in internationaal verband werden gevoerd, waarvan één in samenwerking met de Franse overheid en één met de Nederlandse overheid. Zulke enquêtes vergen het onderhouden van nauwe contacten met politie- en gerechtelijke diensten in binnen- en buitenland.

2.5. Het toezicht op de omgevingsradioactiviteit en noodplanning

RADIOLOGISCH TOEZICHTSPROGRAMMA

Het Agentschap heeft de samenwerking voortgezet met bepaalde wetenschappelijke instellingen om het radiologisch toezichtsprogramma te verzekeren, op basis van de aangepaste contracten die vóór 1 september 2001 met deze instellingen waren gesloten. Initiatieven staan op stapel om de syntheseverslagen van de meetgegevens sneller ter beschikking te kunnen stellen van de Europese instanties en het publiek (via de FANC-webstek). De specifieke verslagen over de aanwezigheid van radioactieve stoffen in de voedselketen voor de jaren 2002 en 2003 werden gepubliceerd in samenwerking met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV).

Wat de deelname betreft aan internationale programma's en initiatieven kan onder meer verwezen worden naar de werkzaamheden in het kader van het Euratom-verdrag (art. 35 en 36), de redactie van de technische bijlagen bij de Europese drinkwater-richtlijn en de werkzaamheden van de expertengroepen van de OSPAR-conventie.

TELERAD

Na de technische aanpassingen, die nodig waren als gevolg van de overgang naar het jaar 2000, heeft het meetnet TELERAD zijn automatische alarmeringsfunctie op een bevredigende wijze verzekerd in het jaar 2003. De meetresultaten zijn te raadplegen door het geïnteresseerde publiek op een afzonderlijke website.

Ter voorbereiding van de eigendomsoverdracht van het meetnet van de Belgische Staat naar het Agentschap, werd met de FOD Binnenlandse Zaken een beheerscontract gesloten dat de aard vastgesteld van de uitbatingsgegevens die in het kader van het nucleaire noodplan ter beschikking zullen worden gesteld, alsook de periodiciteit ervan. Maandelijkse en driemaandelijkse activiteitenverslagen worden opgesteld en aan de toezichthoudende overheid overgemaakt. De investeringen die noodzakelijk worden geacht om het meetnet ook in de toekomst zijn performante werking te laten behouden,

worden voortdurend geëvalueerd. De exploitatie van het meetnet en het noodzakelijke onderhoud vergt een belangrijke inzet van mensen en middelen. Het preventieve onderhoud van het meetnet wordt voortaan in eigen beheer verwezenlijkt door het Agentschap, terwijl het onderhoud van de meet- en bemonsteringsinstallaties op het rivierwater (Maas, Samber, Nete) contractueel aan het IRE werd toevertrouwd.

NUCLEAIRE NOODPLANNING

Het Agentschap heeft deel genomen aan de opstelling van het geactualiseerde *Nucleair en radiologisch noodplan voor het Belgisch grondgebied*, zoals vastgesteld bij het koninklijk besluit van 17 oktober 2003 ter vervanging van dit uit 1991. Het Agentschap krijgt in de noodplanorganisatie, zoals uitgewerkt in het vernieuwde plan, belangrijke taken toevertrouwd, waaronder het voorzitterschap van de radiologische evaluatiecel (CELEVAL) en de cel verantwoordelijk voor de metingen in de omgeving (CELMES). Daarnaast neemt het ook deel aan de informatiecel (CELINFO) en de cel die de socio-economische gevolgen inschat (ECOSOC). De procedures voor de werking van de evaluatiecel zijn in uitwerking.

Om de paraatheid optimaal te verzekeren van de diensten betrokken bij het nucleair noodplan worden er geregeld oefeningen gehouden, in samenwerking met het *Crisiscentrum van de regering*, behorend tot de FOD Binnenlandse Zaken. In de loop van 2003 werden er oefeningen gehouden voor de sites van het IRE (23 april), Belgoprocess (2 juni), kerncentrale Doel (22 oktober) en Tihange (19 november). Op 12 juni 2003 vond een gezamenlijke Frans-Belgische oefening plaats voor het kernpark van Chooz.

Het Agentschap heeft deelgenomen aan de oefeningen georganiseerd op Europees en internationaal niveau, in het kader van de Europese richtlijn die aan de basis ligt van het *ECURIE-meldingssysteem* (European Community Urgent Radiological Information Exchange) en van de IAEA *ENAConventies* (Early Notification and Assistance Conventions). Zij heeft deelgenomen aan diverse wetenschappelijke programma's ondersteund door de Europese Commissie, zoals RODOS (Realtime Online Decision Support System), EVATECH en FARMING (Food and Agricultural Restoration Management Involving Networked Groups), dat zich richt op de ontwikkeling van herstelmaatregelen voor besmette landbouwzones (Oxford Workshop, september 2003).

2.6. Het toezicht op de natuurlijke stralingsbelasting

RADON

Onder de natuurlijke stralingsbronnen die de bevolking op een nadelige wijze belast, gaat de grootste aandacht uit naar de aanwezigheid van radongas, dat opwelt uit de bodem wegens de aanwezigheid van sporen uranium en zijn vervalproducten, zich opstapelt in gebouwen en de bewoners ervan bestraalt. De *cel natuurlijke radioactiviteit* volgt de invloed van deze natuurlijke milieu-polluent en de preventiestrategieën om er zich tegen te beschermen. Een nationale meetcampagne heeft de gebieden in kaart gebracht waar verhoogde radonconcentraties worden vastgesteld. De gemeenten uit deze gebieden worden systematisch geïnformeerd. In 8 dergelijke gemeenten werden

inmiddels radonkaarten op gemeentelijk niveau opgesteld, aan de hand waarvan een preventieaanpak kan worden uitgewerkt, voornamelijk bij nieuwbouw. Het 2de *Nationaal Radon Forum*, georganiseerd te Saint-Hubert op 21-22 maart 2003, heeft in het bijzonder de gemeenten uit de arrondissementen Bastenaken en Neufchateau nader geïnformeerd. Het forum werd georganiseerd als onderdeel van het Europese project ERRICCA2. Het ARBIS-2001 vereist de evaluatie van het risico op radonblootstelling op bepaalde arbeidsplaatsen. Aldus werd de situatie onderzocht voor het personeel van waterbehandelingsinstallaties in de betrokken gebieden, wat evenwel niet tot het nemen van maatregelen noopte.

NORM-INDUSTRIËN

Het ARBIS-2001 verruimt het toezicht van de bevoegde autoriteiten voor stralingsbescherming naar sommige niet-nucleaire industrieën waar natuurlijke stralingsbronnen worden aangewend, zoals de fosfaatindustrie, zirkoniumzandverwerking, enz. Deze beroepsactiviteiten - ook NORM-industrieën genoemd (Naturally Occurring Radioactive Material) - vereisen de nodige aandacht wanneer de stralingsbelasting de norm van 1 mSv/jaar voor personen van het publiek dreigt te overschrijden. Het Agentschap heeft zijn inspanningen tot opvolging van de fosfaatindustrie verder gezet. De bedrijven uit deze industrietak hebben een aangifte dossier bij het Agentschap ingediend. In overleg met de verantwoordelijke regionale instanties werd de milieu-impact van de residu's geïnventariseerd. De resultaten van deze inventarisatie werden aan de lokale besturen en de betrokken bevolking medegedeeld.

RADIOACTIEVE VERONTREINIGINGEN IN AFVAL- EN GRONDSTOFSTROMEN

De *cel natuurlijke radioactiviteit* van het departement Controle & Toezicht bekommert zich in het algemeen over de aanwezigheid van radioactieve stoffen of stralingsbronnen die worden aangetroffen buiten het gecontroleerde nucleaire circuit, ook al is hun herkomst niet van natuurlijke oorsprong. De installatie van meetpoorten ter opsporing van radioactief besmet materiaal is verder veralgemeend geworden in de schrootsector en de afvalverwerkende bedrijven. Teneinde een systematische aanpak van alarmen gegenereerd door zulke meetportieken te kunnen uitwerken werd het in 2002 opgestarte onderzoek in de schrootsector uitgebreid tot verbrandingsovens en stortplaatsen.

RABA-CAMPAGNE TER OPRUIMING VAN RADIOACTIEVE BLIKSEMAFLEIDERS

Geregeld worden nog radioactieve bliksemafleiders (RABA's) aangetroffen op allerlei gebouwen of constructies, die bovendien meestal zonder vergunning werden geplaatst. Nochtans is de installatie van nieuwe toestellen sinds 1985 verboden, is de afbraak van de onvergunde toestellen sindsdien verplicht, alsook hun afvoer naar NIRAS als radioactief afval. Gezien de lange halveringstijd van de gebruikte radioactieve stoffen vormen ze een potentieel gevaar voor hun omgeving. Radioactieve bliksemafleiders dreigen onbewust als weesbronnen in het niet radioactieve afvalcircuit terecht te komen wegens. Het Agentschap is in de loop van 2003 gestart met een campagne om dit 'vergeten' probleem opnieuw onder de aandacht te brengen. De campagne is vooral gericht op het bekomen van de medewerking van de gemeentebesturen bij de opsporing. Informatie op maat van alle belanghebbenden werd aangemaakt, inclusief instructies voor de afbraakbedrijven.

3. wat het Agentschap in 2003 presteerde ...

... als informerende overheid

Het Agentschap werd door de wetgever belast met de opdracht om *neutrale en objectieve informatie* te verspreiden over de nucleaire activiteiten, de daarmee gepaard gaande risico's en de maatregelen die zijn genomen om de bevolking en het leefmilieu ertegen te beschermen. De communicatie verloopt volgens een planmatige aanpak, goedgekeurd door de raad van bestuur, dat in zijn opzet een weerspiegeling wil zijn van de fundamentele waarden van het Agentschap, zoals transparantie, objectiviteit, multidisciplinaire benadering, overleg, ...

Een vierkleurige *informatiemap* werd gerealiseerd, waarin het Agentschap zichzelf voorstelt aan de hand van 4 kernachtige vragen-en-antwoorden. Het *eerste jaarverslag voor de wetgevende kamers*, handelend over het werkingjaar 2001-2002, werd via de toezichthoudende minister ingediend bij de voorzitter van Kamer en Senaat.

Zoals elke respectabele overheidsinstelling heeft ook het Agentschap zich een plaats veroverd op de informaticasnelweg door de creatie van een eigen webstek onder het adres www.fanc.fgov.be. De bezoeker vindt er allerhande informatie over het Agentschap zelf, de van kracht zijnde regelgeving, de specifieke campagnes, de georganiseerde opleidingssessies, uitgebrachte persmededelingen, enz. Belangrijke publicaties kunnen er gedownload worden, zoals de nationale rapporten opgesteld in het kader van de toetsingsconferenties van de internationale verdragen op het gebied van de nucleaire veiligheid. In de loop van 2003 kwamen enkele belangrijke publicaties tot stand die voor het publiek ter beschikking werden gesteld, waaronder het Belgisch rapport voor de 1ste internationale toetsingsconferentie over het veilig beheer van radioactief afval en bestraalde kernsplijtstof, gehouden te Wenen in november 2003.

Het meetnet TELERAD heeft een afzonderlijke webstek, die te bereiken is via het adres www.telerad.fgov.be. De meest actuele meetresultaten van de omgevingsradioactiviteit kunnen er worden geraadpleegd, zoals opgetekend door één van de 200 'snuffelpalen' die verspreid over het nationale grondgebied staan opgesteld. Het syntheseverslag over de radioactiviteit in de voedselketen voor het jaar 2003, opgesteld met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, is ter beschikking op de fanc-site.

Ter ondersteuning van de *RABA-campagne voor de opsporing en verwijdering van de nog opgestelde radioactieve bliksemafleiders* werd op de fanc-webstek een aparte informatieruimte geopend, met inbegrip van een fotogalerij met afbeeldingen van de modellen die vandaag nog geregeld worden aangetroffen. Om de gemeentelijke diensten te betrekken bij de campagne werd een informatiepakket overgemaakt aan alle burgemeesters en provinciegouverneurs, met twee informatiefolders.

In de beschouwde verslagperiode werd de pers geïnformeerd omtrent een aantal actuele thema's, zoals tijdens de persconferentie georganiseerd naar aanleiding van de installatievergadering van de Wetenschappelijke Raad op 19 juni 2003. Op 21-22 maart vond te Saint-Hubert het tweede nationaal Radon Forum plaats.

Welke internationale contacten het Agentschap onderhoudt.

De wetgever heeft het Agentschap aangespoord om bevoorrechte betrekkingen aan te knopen met de internationale instanties die werkzaam zijn in het nucleaire domein. In de supranationaal gestructureerde netwerken heeft het Agentschap zich een stevige positie weten te veroveren te midden van zijn buitenlandse homologen. Geen enkele autoriteit ter wereld kan het zich vandaag nog veroorloven om in het beleidsdomein van de stralingsbescherming, de nucleaire veiligheid en de fysieke beveiliging, louter op eigen krachten te vertrouwen. Met zijn lange traditie van internationale samenwerking, zijn stevige verankering in de Europese Unie en zijn algemeen erkende expertise is België een gewaardeerd lid van deze internationale gemeenschap. Een groot deel van de regelgeving en normen komen vandaag tot stand in de schoot van internationale fora. Organisaties zoals de IAEA te Wenen en het NEA te Parijs zijn deopstapeling van belangrijke internationale verdragen, waarvan België één van de verdragsluitende partijen is (zie kader).

DE EUROPESE UNIE

Als lidstaat van de Europese Unie neemt België actief deel aan de Europese besluitvormingsprocedures. In dit jaarverslag werd reeds eerder gewezen op het belang van de Europese regelgeving voor de werking van het Agentschap (zie kader p. 15-16). België was één van de zes initiatiefnemende landen die aan de basis liggen van het *Verdrag van Rome* en van het *Euratom-Verdrag* uit 1957. De Europese basisnormen inzake stralingsbescherming, die elkaar sinds 1959 aansluitend hebben opgevolgd, vinden hun oorsprong rechtstreeks in hoofdstuk III van het Euratom-Verdrag. Gezien zijn expertise ligt de aanwezigheid van het Agentschap in tal van Europese werkgroepen dan ook voor de hand.

Het merendeel van de Europese regelgeving waarbij het Agentschap beleidsmatig is betrokken wordt tussen de Commissie en de Lidstaten onderhandeld in de schoot van de *Groep Atoomvraagstukken van de Raad van Ministers*, waar het Agentschap is vertegenwoordigd naast de FOD Economische Zaken en Energie. In de loop van 2003 stonden onder meer de volgende onderwerpen op de agenda:

- Een ontwerprichtlijn inzake de controle op het beheer van *hoogactieve ingekapselde radioactieve bronnen en weesbronnen* (die inmiddels de richtlijn 2003/122/Euratom van 22 december 2003 is geworden).
- Een nieuwe *verordening betreffende de toepassing van de veiligheidscontrole van Euratom*, ter actualisering van de 25 jaar oude verordening nr. 3227 uit oktober 1976 (zie commissievoorstel COM(2002)99). Hierbij moet rekening houden met de technologische ontwikkelingen en de aanvullende protocollen bij de veiligheidscontroleovereenkomsten die werden gesloten tussen de lidstaten, Euratom en de IAEA. De besprekingen konden nog niet worden afgerond.
- De herstructurering van het *Bureau voor Veiligheidscontrole van Euratom*, waardoor de opdrachten ten laste van de lidstaten in belangrijke mate zouden toenemen, met het risico op bijkomende werklast voor het Agentschap.

**Een greep uit de internationale verdragen
waarvan België verdragsluitende partij is.**

**Verdrag inzake niet-verspreiding van kernwapens
20 augustus 1968**

**Overeenkomst tussen de kernwapenloze EU-lidstaten, Euratom en IAEA
5 april 1973**

**Aanvullend Protocol bij de Overeenkomst tussen de kernwapenloze
EU-lidstaten, Euratom en IAEA
22 september 1998**

**Verdrag inzake externe beveiliging van kernmateriaal
3 maart 1980**

**Verdrag inzake vroegtijdige kennisgeving van een nucleair ongeval
26 september 1986**

**Verdrag inzake verlening van bijstand in het geval van een nucleair ongeval
26 september 1986**

**Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid
20 september 1994**

**Gezamenlijk Verdrag inzake de veiligheid van het beheer van bestraalde
spleetstof en inzake de veiligheid van het beheer van radioactief afval
5 september 1997**

**Verdrag van Parijs
inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie
29 juli 1960**

**Verdrag van Brussel tot aanvulling van het Verdrag van Parijs,
31 januari 1963**

**Verdrag inzake de voorkoming van de verontreiniging van de zee
ten gevolge van het storten van afval en andere stoffen
13 november 1972**

(verbod op het storten van kernafval van 12 november 1993)

**Verdrag tot bescherming van het marine milieu in de Noordoostelijke
Atlantische Oceaan (OSPAR-conventie)
21-22 september 1992**

(De vermelde data zijn deze van de ondertekening.)

- Het '*nuclear pakket*' dat door de Commissie werd voorgesteld in november 2002 (document COM(2003)32) en dat twee ontwerprichtlijnen omvat, de ene inzake de veiligheid van nucleaire installaties en de andere inzake het beheer van de radioactieve afvalstoffen. Ook de geldmiddelen gereserveerd voor de ontmanteling van de kerncentrales vormen een aandachtspunt. Niettegenstaande de lidstaten en de Commissie het eens zijn over de doelstellingen die nagestreefd moeten worden, kon er in 2003 geen akkoord worden bereikt over de vereiste modaliteiten om ze te realiseren.

Het Agentschap neemt voorts deel aan de werking van een groot aantal deskundigengroepen waarvan de oprichting is voorzien in het kader van het Euratom Verdrag of van de verschillende richtlijnen. Een bijzondere vermelding verdienen de groepen in wiens oprichting is voorzien in de artikelen 31, 35, 36 en 37 van het Euratom Verdrag. Een personeelslid van het Agentschap neemt het voorzitterschap waar van bepaalde subgroepen van artikel 31, waaronder deze belast met de evaluatie van nieuwe ontwikkelingen in de stralingsbescherming, de evaluatie van het concept 'dosisbeperkingen' en de opstelling van aanbevelingen omtrent de praktische uitwerking ervan, ...

De niet-verspreiding van kernwapens vormt uiteraard ook een belangrijk thema in het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de Europese Unie, waar het Agentschap de Belgische deelname met zijn expertise ondersteunt.

Tenslotte mag *WENRA* in dit overzicht niet ontbreken: het in februari 1999 opgerichte *Western European Nuclear Regulatory Association* dat de veiligheidsautoriteiten verenigt van alle lidstaten van de Europese Unie met een kernenergieprogramma, aangevuld met Zwitserland en de kandidaat-lidstaten. *WENRA* heeft een expertise van hoog niveau ontwikkeld op het gebied van veiligheidsevaluatie en stimuleert een harmonisatie van de toegepaste veiligheidspraktijk. Het Agentschap neemt deel aan de ontplooiende initiatieven en werkzaamheden.

DE INTERNATIONALE ORGANISATIE VOOR ATOOMENERGIE (IAEA)

De IAEA met zetel te Wenen is het orgaan van de Verenigde Naties dat onder meer waakt over de niet-verspreiding van kernwapens, door het inspecteren van de nucleaire installaties, overeenkomstig artikel III van het *Non-Proliferatie Verdrag (NPT)* uit 1968. De IAEA groepeerde inmiddels 137 landen.

De organisatie speelt daarnaast een voortrekkersrol in de ontwikkeling van veiligheidsnormen, *Safety Standards* genoemd, op het gebied van de nucleaire veiligheid, de stralingsbescherming, het transport van radioactieve materialen en het beheer van radioactief afval. Bij de opstelling ervan spelen vier vaste comités een actieve rol: NUSSC (Nuclear Safety Standards Committee) voor de veiligheid van nucleaire installaties, RASSC (Radiation Safety Standards Committee) voor de stralingsbescherming, TRANSSC (Transport Safety Standards Committee) voor het veilig vervoer van radioactieve stoffen, en WASSC (Waste Safety Standards Committee) voor

het veilig beheer van radioactief afval. Het FANC is vertegenwoordigd in de comités RASSC, TRANSSC en WASSC.

Zoals voorzien in zijn oprichtingswet speelt het Agentschap een vooraanstaande rol in de betrekkingen tussen België en de IAEA. Het neemt regelmatig deel aan werkgroepen die het nuttig acht, het verzekert de leiding van de Belgische delegatie bij onderhandelingen over nieuwe instrumenten of ter gelegenheid van sommige conferenties en neemt de nodige initiatieven opdat België zijn aangegane verplichtingen zou respecteren.

De hierna volgende activiteiten uit het werkingsjaar 2003 zijn het vermelden waard:

- De organisatie in november 2003 van de 1ste toetsingsconferentie van de verdragsluitende partijen van het *Gezamenlijk Verdrag inzake het veilig beheer van Radioactief afval en bestraalde splijtstof*, waarop het Belgisch nationaal rapport werd voorgesteld (beschikbaar op de FANC-website).
- De opstelling van een gedragscode over de veiligheid van onderzoeksreactoren.
- De herziening van de gedragscode over de veiligheid van afgeschermd bronnen.
- De geanimeerde discussies rond de opstelling van aanbevelingen over de toepassing van de concepten *uitsluiting, vrijstelling en vrijgave* in de stralingsbescherming (inmiddels gepubliceerd als safety guide RS-G-1.7), waaraan het Agentschap actief heeft bijgedragen.
- De voortzetting van de onderhandelingen over een aanpassing van de *Conventie inzake Fysieke Bescherming van Kernmaterialen* uit 1980.

UNSCEAR

België heeft een wetenschappelijk vertegenwoordiger in UNSCEAR (United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation), een 21 koppig comité, belast met de opvolging van de wetenschappelijke ontwikkelingen inzake de gezondheidseffecten van ioniserende straling. Een vertegenwoordiger van het Agentschap heeft deelgenomen aan de 51ste zitting gehouden in januari 2003.

HET AGENTSCHAP VOOR KERNENERGIE VAN DE OESO (NEA)

Het NEA, met zetel in Parijs, werd opgericht in 1958 als supranationale instelling om de samenwerking tussen zijn lidstaten inzake de vreedzame toepassing van kernenergie te bevorderen. Het NEA groepeert inmiddels 28 landen. Vertegenwoordigers van het Agentschap maken deel uit van het directiecomité en nemen deel aan de werkzaamheden van 4 van de 7 permanente NEA-comités, met name deze rond de reglementering van de nucleaire activiteiten (CANR), het beheer van radioactief afval (RWMC) de veiligheid van nucleaire installaties (CNRI) en de stralingsbescherming (CRPPH). Het Agentschap volgt ook de werkzaamheden van een werkgroep rond communicatie met het publiek (WGPC).

BILATERALE CONTACTEN MET DE BUITENLANDSE VEILIGHEIDSAUTORITEITEN

Het Agentschap onderhoudt geregelde contacten met zijn buitenlandse zusterorganisaties, in het bijzonder met deze uit de buurlanden. Op 29 april 2003 heeft het Agentschap een overeenkomst gesloten met zijn de Franse evenknie, de *Direction Générale de la Sûreté Nucléaire et de la Radioprotection (DG SNR)*, voor de samenwerking op het gebied van regelgeving, de aangewende inspectietechnieken en -programma's, de uitwisseling van informatie, enz.

wie in het Agentschap het werk verzet.

Het Agentschap telde op 31 december 2003 een personeelsbestand bestaande uit 116 personen of 113,2 fulltime-equivalenten.

AARD VAN HET TEWERKSTELLINGREGIME

Op 31 december 2003 had het Agentschap 90 personeelsleden in dienst met een arbeidsovereenkomst. Dit vertegenwoordigt 89,1 voltijdse equivalenten. Daarnaast waren er bij het Agentschap 26 personen werkzaam die ter beschikking waren gesteld door enkele Federale Overheidsdiensten (de vroegere ministeries van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, Tewerkstelling en Arbeid, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken, Justitie). Zij vertegenwoordigen 24,1 voltijdse equivalenten.

AANWERVINGEN EN AFVLOEIINGEN

Tijdens het jaar 2003 nam het aantal contractuele wetenschappelijke medewerkers gevoelig toe. In het departement *Regelgeving & Vergunningen* werden vier bijkomende deskundigen aangeworven: 2 personen in de dienst *Medische Toepassingen*, één expert klasse II & III in de dienst *Ingedeelde Inrichtingen* en één deskundige in de dienst *non proliferatie & fysieke bescherming*.

In het departement *Toezicht & Controle* noteerde men ook een uitbreiding met vier medewerkers, waaronder twee in de *equipe van Telerad*. Een bijkomende deskundige met specialisatie noodplanning werd aangeworven bij de dienst *Toezicht op het Grondgebied* en een deskundige in de natuurlijke radioactiviteit bij de cel *Natuurlijke Radioactiviteit* komen versterken.

VERDELING TUSSEN MANNEN EN VROUWEN / VERDELING PER OPLEIDINGSNIVEAU

Onder de 116 personeelsleden waren er:

46 vrouwen (40%) en 70 mannen (60%).
51 niet-universitair (45%) en 65 universitair (55%).

LEEFTIJDSTRUCTUUR

De leeftijdsstructuur van de 65 universitaire medewerkers zag er als volgt uit:

ouderdom (in jaren)	20-29	30-39	40-49	50-59	60-65
aantal personen	9	16	18	20	2

VORMING

Sommige jonge universitaire medewerkers, aangeworven in 2002, hebben een aanvullende opleiding in de stralingsbescherming aangevat of voortgezet. Deze universitaire vorming, die zich uitstrekt over 2 studiejaar, vertegenwoordigt een belangrijke investering vanwege het Agentschap, ten voordele van hen die in staat worden gesteld om deze opleiding te volgen.

wat de financiële resultaten van het Agentschap zijn.

Het financiële luik van dit verslag bespreekt de balanscijfers per 31 december 2003. De jaarrekening wordt opgesteld volgens de methoden van de vennootschapsboekhouding met inachtnaam van de regels bepaald door de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen. De rekeningen worden jaarlijks gecontroleerd door een erkende bedrijfsrevisor en door het Rekenhof. De revisor stuurt jaarlijks een verslag over het actief en het passief alsmede over de bedrijfsresultaten aan de raad van bestuur en aan de voogdijminister van het Agentschap.

ACTIVA

De netto boekwaarde van de vaste activa bedraagt per 31 december 2003 3.530 k€. Sinds 1999 werden investeringsuitgaven voor meubilair en rollend materieel gedaan ten bedrage van 1.591 k€. Het betreft hoofdzakelijk investeringen in kantoormeubilair en informaticamateriaal. Eveneens sinds 1999 werden investeringen in installaties, machines en uitrusting gedaan ter waarde van 461 k€ hoofdzakelijk met betrekking tot de inrichting van de bureau's in de Ravensteinstraat te Brussel.

Tijdens de zitting van de ministerraad van 4 april 2003 werden de modaliteiten inzake de eigendomsoverdracht van de activa van de nucleaire diensten van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid goedgekeurd. Deze overdracht gebeurt ten kosteloze titel. Het gaat hier hoofdzakelijk over de overdracht van het meetnet Telerad. Dit meetnet werd in de boeken van het Agentschap bijgeschreven voor een waarde van 3.285 k€ (waarde 1 september 2001), waarde gebaseerd op een expertise volgens het concept van economische gebruikswaarde. De afschrijvingen die jaarlijks geboekt worden zijn gebaseerd op de in de bedrijfswereld gebruikelijke percentages. De overige activa bestaan uit handelsvorderingen, geldbeleggingen en liquide middelen.

PASSIVA

De beschikbare reserves werden opgebouwd sinds 1998 en zijn voorzien voor toekomstige bestedingen door het Agentschap. In de voorzieningen voor risico's en kosten werden risico's afgedekt met betrekking tot pensioenplan en niet opgenomen vakantiedagen. De schulden op minder dan één jaar bestaan uit leveranciersschulden, af te dragen bedrijfsvoorheffing en te betalen sociale lasten en bezoldigingen.

EXPLOITATIEACTIVITEITEN

De exploitatie-inkomsten van het Agentschap bestaan bijna uitsluitend uit retributies die ten gunste van het Agentschap geïnd worden in uitvoering van het retributiebesluit waarbij sommige inrichtingen, activiteiten, personen en diensten aan retributies onderworpen werden. De exploitatiekosten van het Agentschap bestaan uit personeelskosten, afschrijvingen op investeringsgoederen en functioneringskosten.

Hoe de balans er op 31 december 2003 uitzag
(bedragen in 1.000 €)

Activa		30.870	Passiva		30.870
Vaste Activa		3.530	Eigen Vermogen		26.877
III. Materiële vaste activa		<i>3.319</i>	IV. Reserves	26.877	
B. Installaties, machines en uitrusting	2.651				
C. Meubilair en rollend materieel	668		Voorzieningen en uitgestelde belastingen		758
IV. Financiële vaste activa		<i>211</i>	VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	758	
Vlottende Activa		27.340			
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar		<i>60</i>	Schulden		3.235
A. Handelsvorderingen	28		IX. Schulden op ten hoogste één jaar		<i>1.929</i>
B. Overige vorderingen	32		C. Handelsschulden	1.929	
VIII. Geldbeleggingen		<i>26.700</i>			
IX. Liquide middelen		<i>535</i>	E. Schulden met betrekking tot ...		<i>1.231</i>
			Belastingen	231	
			Bezoldigingen en sociale lasten	1.000	
			F. Overige schulden		<i>70</i>
X. Overlopende rekeningen		<i>45</i>	X. Overlopende rekeningen		<i>5</i>

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

F A N C

Ravensteinstraat 36
BE-1000 Brussel

tel. 02/289.21.11 - fax 02/289.21.12
e-mail: info@fanc.fgov.be

www.fanc.fgov.be